

Denizbank Türk Anonim Ortaklığı kanunu tasarısı ve Ulaştırma Komisyonu ile Karma Komisyon raporları (1/224)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71-1939, 6-2123

18. VII. 1951

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Ulaştırma Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunun 12. VII. 1951 tarihli toplantısında Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan Denizbank Türk Anonim Ortaklığı kanunu tasarısının gerekçesiyle birlikte sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan
A.Menderes

Denizbank Türk Anonim Ortaklığı kanunu tasarısı gerekçesi

I - Kuruluş

Kuruluş :

Madde 1 : Türkiye'de deniz işletmeciliğine Devlet iştirakinin tarihi pek eski devirlere, hemen hemen bundan bir asır evveline kadar gitmektedir. Muhtelif tarihî âmiller ve bilhassa kapitülasyonlar dolayısıyla Türk vatandaşlarının ferdî teşebbüslerinin pek ileri gidemediği devirlerde Devlet, deniz işletmesi sahasında önderliği ele almış ve zaman zaman muvaffakiyetli neticeler istihsal etmiştir.

Deniz ticaretinin millî iktisat ve millî müdafaa ve nihayet sosyal zaruret bakımından arzettiği ehemmiyet ve hususiyet bütün dünya devletlerince göz önünde tutulmuş çok eski tarihlerden itibaren bu nevi ticaretle meşgul vatandaşların himayesine ve cesaretlendirilmesine mâtufluk üzere imtiyazlar, primler ve daha birçok çeşitli himaye tedbirleri ittihaz edilmiştir. Fakat Birinci ve İkinci Cihan harblerinde başlıca denizci memleketler olan Fransa, İngiltere, Amerika daha da ileri giderek doğrudan doğruya Devlet işletmeciliğine geçmişlerdir. Her ne kadar harb bitince bu teşekküllerin tasfiyesine gidilmiş ise de meselâ Fransa'da olduğu gibi Devlet doğrudan doğruya hususi teşebbüsle idare edilmekte bulunan iki büyük denizcilik şirketine aksiyoner sıfatıyla ve hususi bir statü ile iştirak etmiş ve ayrı bir kanunla da denizcilik işlerini kontrol altına almış bulunmaktadır.

Türkiyenin çok evvelden başladığı ve dünya denizciliğinin de başka saikler altında giriştiği Devlet Deniz İşletmeciliği içtimai bir realite olarak kendi vücuduna lüzum hissettirmektedir. Ancak, bütün mesele bu müdahalenin şekil ve mahiyetinde kalmaktadır. Devlet kendine mahsus metotlarla mı, yoksa deniz ticaretinin gerektirdiği hususi metotlarla mı bu işi yapmalıdır meselesi mevzuun en mühim noktasını teşkil eder.

Türk Devlet Deniz İşletmeciliğinin tarihi tetkik olunursa görülür ki, bu nevi işletmeye Devlet, Devlet sıfatıyla ve kendine mahsus metotlarla müdahale ettiği ve bunlara göre idare ettiği devre-

lerde deniz işletmesi matlûp randımanı ve feyizli neticeyi vermekte müşkülât çekmiştir. Aslında bir ticaret konusu olan deniz işletmesini kendi bünyesine uygun ticari metodlara ve hususi hukuk kaidelerine tâbi kılmak en mantıki yol olmak lâzımgelir. Bugün hemen hemen bütün Türk Deniz İşletmeciliğini içinde toplıyan Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü, mülhak bütçe ile idare olunan ve masrafça Devlet dairelerinin muhasebe usullerine ve Sayıştay vizesine tâbi ve umumiyetle muamelelerinde Ulaştırma Bakanlığının tasvip ve tasdikına muhtaç muayyen kalıplar içerisinde donmuş kalmış bir Devlet dairesidir. Bu şekil bir idarenin maksadı teminden uzak olduğu tereddütsüz kabul olunmaktadır. Bu neticeye vardıldıktan sonra bu müessesenin yerine tesis edilecek teşekkülün ne olması lâzımgelir meselesi,, üzerinde tevakkuf edilmesi gereken bir konu teşkil eder. Devletin, deniz işletmeciliğinde fâal bir rol oynaması, yukarda söylendiği gibi içtimai bir hakikat olduğuna göre, Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü'nün tamamen tasfiyesiyle bunun hususi teşebbüslere devri bahis mevzuu olamaz. Bu durum müvacehesinde yeni teşekkülün 3460 sayılı Kanunun derpiş ettiği tarzda bir İktisadi Devlet Teşekkülü olması veya Devletin aksiyoner sıfatiyle iştirak edeceği ve hususi şahısların da iştirak edebilecekleri bir anonim ortaklık şekillerinden birinin ihtiyari gerekmektedir.

İktisadi Devlet Teşekküllerinin Devlet işletmeciliğinde yaptığı hamle gayrikabili inkâr olmakla beraber bu teşekküllerin murakabe ve kontrol tarzları ve tâbi bulunduğu bâzı kâğıtlar dolayısıyla tenkidden sâlim kalmamış bulunmaktadır. Bu durum müvacehesinde doğrudan doğruya hususi şahısların teşkil ettikleri gibi bir anonim ortaklığa Devlet sermayesinin vâz'ı suretiyle bir teşekkül vücuda getirmek en sâlim bir yol olarak görülmüştür. Bu itibarla kanun tasarısının birinci maddesi böyle bir gayenin tahakkuku için sevk edilmiş ve Denizbank adı ile Türk anonim ortaklığı şeklinde bir millî banka kurulmak için Hükümete vetki verilmiştir.

Diğer ortaklıklar :

Madde 2 : Kanun tasarısına hâkim olan esasa göre Denizbank adı ile kurulacak anonim ortaklık bir ana teşekkül olacak ve asıl mânada bankacılık işleriyle meşgul olacak, diğer denizcilik işlerini ise branşlarına göre kuracağı diğer anonim ortaklıklar marifetiyle gördürecektir. Daha açık bir ifade ile Hazine bir banka tesis edecek ve bu banka da kendisine mevdu hizmetleri gördürmek üzere bir takım anonim ortaklıklar tesis ederek ekser hisseye sahip bir sermayedar sıfatiyle bir nevi « holding » şirketi gibi bunları idare ve murakabe edecektir. Bununla beraber, bankanın bu tarzda birtakım şirketler kurmaya mecburiyeti olmayıp dilerse kanunla kendisine mevdu hizmetlerin hepsini bizzat doğrudan doğruya da yapabilecektir.

Bankaya tevdi edilen hizmetlerin her hangi nevi bir ortaklığa ve herhangi bir tarzda iştirak suretiyle olmayarak mutlaka sermayesinin yarısından fazlasına iştirak edeceği anonim ortaklıklara yaptırılmasındaki kayıt, Devletin bankaya tevdi ettiği hizmetlerin iyi kontrol edilmesi ve gereken hallerde hizmet istikametlerinin millî iktisat, millî müdafaa ve sosyal zaruret gayelerine tevcih edilmesine imkân vermek bakımından zaruri görülmüştür. Bununla beraber bankanın, ticari icaplarını gösterdiği bâzı teşebbüsleri ifa edebilmesi için 14 neü maddede derpiş edildiği veçhile serbest mahiyette muvakkat iştirakler tesisine de imkân verilmiştir.

Merkez :

Madde 3 : Devlet Denizyolları İdaresinde olduğu gibi teşekkül merkezinin İstanbul'da ipkası yerinde görülmüştür. Filhakika, işigal konusunun temelini teşkil eden deniz işletmeciliğinin temerküz ve liman hizmetlerinin tekâsüf ettiği bir mahalde bankanın bulunması kontrol ve ihtiyaçların sürâ'le temini bakımından lüzumlu ve isabetli bulunmuştur. Diğer taraftan donatanın tescil dairesinde ikametgâh sahibi olması lüzumuna temas eden Deniz Ticaret Kanununun 1463 neü maddesi hükmü de böyle bir şekli halli zaruri kılmaktadır. Yine bankanın ve kuracağı ortaklıkların üzerlerine aldıkları hizmetlerin mahiyeti icabı yurt içinde ve dışında şube ve acentalıklar açmalarındaki lüzum ve zaruretlere göz önünde tutularak maddeye son bir fıkra ilâve edilmiştir. Ancak yurt dışında şube ve acenteliklerin açılması, daha evvel kambiyo bakımından gerekli incelemeler yapabilmesi için Maliye Bakanlığının iznine tâbi kılınmıştır.

Süre :

Madde 4 : Anonim ortaklık şeklinde teşkil olunacak yeni müessesenin Ticaret Kanunu hükümlerine göre bir ana sözleşmesi olacak ve katî teşekkülî bu sözleşmenin tescil ve ilânı tarihinden itibaren başlayacaktır. Bu gibi sözleşmelerde gösterilmesi mütat müddetin teşekkülün mahiyetine göre 99 yıl olması münasip görülmüş ve bu maksatla 4 ncü madde sevkolunmuştur.

II - Görevler, yetkiler

Bankacılık :

Madde 5 : İkinci maddede temas edildiği veçhile Bankanın asıl işlerinden birisi bankacılık muameleleri yapmaktır. Fakat çeşitli muamelelere taallük eden bankacılık işlerinden bilhassa deniz ulaştırması ile doğrudan doğruya veya dolayısıyla ilgili hususlar hakkında muamelelerde bulunması derpiş edilmiş ve banka ile muamelede bulunacak iş adamlarının hususi durumları nazarı itibara alınarak, Bankalar Kanununda sayılan karşılıklardan başka gemi ve gayrimenkul ipotekleri mukabilinde de krediler açılabilceği tasrih edilmiştir.

Türkiye Sahillerinde ve yabancı denizlerde nakliyat :

Madde 6 : 3633 sayılı Kanuna nazaran muntazam posta seferleri inhisarını işletmek hakkı Devlet Denizyolları İdaresine verilmiş bulunmaktadır. 2239 sayılı Kanunla muayyen şekil ve kayıtlar altında Türkiye sahillerindeki yolcu ve yük nakliyatı tekeli 5604 sayılı Kanunla yolcu posta seferlerine hasredilmiş ve Devlet inhisarı bu şekilde adı geçen Genel Müdürlükçe işletilmekte bulunmuştur.

Yeni tasarıda hususi teşebbüslerin inkişafına zararlı görülen böyle bir Devlet inhisarından Denizbank ve kuracağı ortaklıkların istifade etmemesi gerek Türkiye sahillerinde ve gerekse yabancı sularda yük ve yolcu nakliyatını diğer hususi teşebbüsler gibi ve onlarla müsavi haklar dairesinde yapmaları düşünülerek bu maddede inhisardan bahsolunmamıştır. Bu suretle lüzumsuz kalan 2239 sayılı Kanun ve tadili ilga edilen maddeler içine konulmuştur.

Bu maddenin ikinci fıkrası 3004 sayılı Kanunla Hükümetin haiz olduğu salâhiyete müsteniden teşekküle vereceği iskele, rıhtım ve kanalların ve bu fıkra ile Hükümete verilen salâhiyete binan teşekkül emrine verilecek geçit mahiyetindeki Boğazların işletilmesi bir görev olarak banka ve kuracağı ortaklıklara tahmil edilmiş bulunmaktadır.

Şehir hatları :

Madde 7 : Bu madde 3633 sayılı Kanunda mukabili olan mezkûr Kanunun ikinci maddesinin (B) fıkrasına muadil olmak üzere ve fakat bir hayli farklı bir şekilde tanzim edilmiştir.

Filhakika 3633 sayılı Kanundaki metin hudut ve şümül bakımından günün ihtiyacına cevap vermediği gibi, vuzuh bakımından da tatbikatta müşkülâtı mucip olmaktan hâli kalmamaktadır. Bir taraftan Mudanya, İzmit, Yalova ile İstanbul arasındaki deniz trafiğinin çoğalması ve bu gibi seferlerin günlük gidip gelmelere müsait oluşu ve nihayet denizlerde seyrüsefere mütaallik beynelmilel anlaşmalarla denizcilik tekniğinin bugünkü durumu bu sahadaki şehir hattı mefhumunun genişletilmesini icabettirmekte olduğu, diğer taraftan şehir hatlarını işletecek anonim ortaklığın tamamıyla bünyesine intibak edecek bu gibi trafiği sinesinde toplamasının isabetli olacağı mütalâa edilmiştir. İzmir için de durum aşağı yukarı aynı şekilde görülmüş ve bu itibarla hudutlar saha şeklinde ifade edilmiştir. Bundan başka ,banka veya kuracağı ortaklığa verilecek şehir hattı inhisarı makinalı ve motörlü deniz vasıtalarıyla yolcu taşımaya ve araba vapurları, feribot ve benzerleri olan deniz vasıtalarıyla yük taşımaya hasredilerek bu bakımdan da bir vuzuh ve bir hudut sağlanmıştır.

Muntazam ve halk ihtiyacına kâfi gelecek bir hizmetin selâmetle ifasını sağlamak gayesiyle bizzarure ipka edilen bu tekelin, halkı herhangi bir suretle tazyik edecek bir mahiyet arz etmemesi mülâhazasıyla ârizî ve tesadüfi olan nakliyat ile şehir hattı gemilerinin hiç uğramadığı veya sis, fırtına ve saire gibi sebepler tahtında muvakkaten uğramadığı iskelelere yapılacak her türlü nakliyatın tamamen serbest bırakılması düşünülmüş ve bu maksatla maddeye son bir fıkra ilâve olunmuştur.

Liman işleri :

Madde 8 : Bu madde umumiyetle 3633 sayılı Kanunun 4 ncü maddesine tekabül etmektedir. Bununla beraber maddenin tertip şekli değiştirilmiş ve sayılan liman hizmetlerinin bütün Türkiye limanlarında yapılması için Bankaya mezuniyet verilmiş ve yalnız İstanbul, İzmir, Trabzon ve Hükümetçe ilerde bankaya verilecek limanlarda mevcut inhisar hakkının ibkası liman hizmetlerinin selâmetle ifası bakımından zarurî görülmüştür. Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğünün 3633 sayılı Kanundaki mukabil maddesiyle sahip bulunduğu umumi mağaza tekeli bankaya devredilmiyerek tamamen kaldırılmıştır. Bu itibarla böyle bir görevin ifasını tasarının 1 nci maddesi delâletiyle bankanın ihtiyari hizmetleri meyanında mütalâa etmek icabeder.

2248 sayılı Kanunla Devlet inhisarına alınan Türkiye sahillerinde kılavuzluk ve İstanbul Limanında romorkörcülük inhisarı işleri de 3633 sayılı Kanunda olduğu gibi tasarıya aynen alınmamış, muayyen limanlar dışında bu inhisar kaldırılarak dalgıçlık işleri ile birlikte bu madde metnine ithal edilmiş bulunmaktadır.

Denizde can ve mal güvenliği işleri :

Madde 9 : Bu maddenin birinci fıkrasıyla bir kamu görevi suretiyle görülmesinde lüzum ve zaruret bulunan Türkiye kıyılarında fenerler ve diğer kıyı emniyeti cihaz ve tesisleri ve can kurtarma istasyonlarının tesis ve işletilmesi hakkı da inhisar şeklinde bankaya verilmiş bulunmaktadır.

Madde metninde yazılı tesislerin inşa, tamir, yenileme, tevsi ve teçhizlerinin de banka tarafından yapılacağı hususu, her hangi bir tereddüde mahal bırakmamak üzere, son bir fıkra halinde maddeye ilâve edilmiştir.

Gemi kurtarma işleri :

Madde 10 : Bu madde ile denizde can ve mal emniyeti hususunda ayrıca ehemmiyeti haiz bulunan gemi kurtarma ve yardım işleri ele alınmıştır. Banka bu suretle denizlerde umumi olarak böyle bir hizmeti ifa etmeye yetkili kılınmış ve 3633 sayılı Kanunda mevcut inhisar muhafaza edilmiştir. Ancak, bu inhisar hakkı tatbikatta tevhit ettiği tereddüt ve mahzurları izale edecek şekilde 3633 sayılı Kanunda mukabili bulunan maddeden farklı bir şekilde tanzim edilmiştir. Filhakika, eskiden gemi kurtarma inhisarı olarak isimlendirilen bu görevin Deniz Ticareti Kanununun 1281 nci maddesinde yazılı (yardım) hüsnüne da şâmil olup olmadığı keyfiyeti tatbikatta tereddüdü mucip olduğu göz önünde tutularak gemi kurtarma inhisarının esasında ve ruhunda mündemiç olduğu üzere gemi ve hamulenin kurtarma ve yardımlarına da şâmil bulunduğu tavzihan tesbit edilmiş ve 2070 sayılı Kanunla çizilen hudut çok daha sarîh olarak ifade ve tetkik sahası iki boğaz arasında kalan Marmara Denizine de teşmil edilmiştir.

Donanmanın kendine mahsus kurtarma teşkilâtı olduğu göz önünde tutularak harb gemilerinin kurtarılması bu madde ile mevzu tekel dışında bırakılmış ve diğer taraftan tekel mıntakası dâhilinde kazaya uğrıyan gemilerin, kendi gemi adamları ve kendi vesaiti ile kendilerini korumaya yetkileri olduğu sarahaten kabul olunmuştur.

Fabrika ve havuzlar :

Madde 11 : Deniz ulaştırmasının zarurî bir rüknü olan gemi ve diğer deniz araçları inşa, tamir, tâdil ve havuzlama işleri de bankanın görevleri içerisine konulmuş bulunmaktadır. Bu mevzuun ehemmiyet ve şümulü müstakil bir anonim ortaklık tarafından görülmesini gerektirecek derecede ehemmiyeti haiz bulunduğu göz önünde tutularak ayrı bir madde halinde sevk edilmiştir.

Çeşitli işler :

Madde 12 : Banka ve kuracağı ortaklıkların, bu kanunla muayyen görev ve yetkileriyle ilgili işleri yapmaya ve lüzumlu tesisleri kurmaya yetkisi bulunduğu kolayca kabul edilebilirse de, 1149 sayılı Kanun muvacehesinde sigortacılık işlerinin ve tatbikatta tereddüdü mucip olması ihtimali karşısında deniz turizm ve spor işlerinin ve Deniz Sağlık ve Sosyal Yardım işlerinin de Banka ve kuracağı ortaklıklar tarafından yapılacağına ayrıca tasrihine lüzum görülerek 12 nci madde sevk olunmuştur.

Devlet Başkanlığına ait deniz vasıtaları :

Madde 13 : Bu madde, mukabili bulunan 3633 sayılı Kanunun 3 ncü maddesinin hemen hemen aynen tekrarından ibarettir. Yalnız Devlet Başkanına mahsus vasıtaların masrafları karşılığı olarak Bankaya toptan verilecek ödenek tutarının Ulaştırma Bakanlığının bütçesine konulacağı yolundaki tahdidî bir hüküm yerine bu ödeneğin Genel Bütçede yer alacağı tarzında bir ifade kullanılmıştır.

Bankanın diğer iştirakleri :

Madde 14 : Bu madde ile bankaya görev ve yetkileri içine giren hususlarda diğer şahıslarla iştirakleri tazammun etmek üzere muvakkat anlaşmalar yapabilmesi kabul edilmiş bulunmaktadır. Filhakika gerek inhisar içi ve gerekse inhisar dışı hizmetlerden bir kısmının böyle iştiraklerle yapılması zarureti tatbikatta defaatle kendisini hissettirmiştir. Ancak ikinci maddenin mucip sebeplerinde izah edildiği üzere bankanın kendine mevdu hizmetlere başkalarını daimî surette teşrik etmesinin yerinde olmayacağı göz önünde tutularak bunların âzami (10) sene müddetle tahdidî düşünölmüştür.

3633 sayılı Kanunla Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü sahip olduğu umumi mağaza tesis ve işletilmesi inhisarı bu tasarı ile bankaya devredilmemiş bulunmakta ise de bu gibi mağazaların açılmasında (8) ncü maddenin «C» bendi ile son fıkrası gereğince bankanın sahip bulunduğu hukuka riayet edilmesi lüzumu aşikâr olduğundan bu bapta bankanın mütalâası alınmak suretiyle Ekonomi ve Ticaret, Ulaştırma ve İşletmeler bakanlıklarınca umumi esaslar hazırlanması düşünölmüştür. Yine aynı maksatlarla Gümrük Kanununun derpiş ettiği fiktif antrepoların bankanın inhisar sahalarında açılması takdirinde bunu açanların ayrıca banka ile anlaşma yapmaya mecbur oldukları tasrih edilmiştir.

Devlet Demiryollarının hakları :

Madde 15 : Bankanın inhisar sahasındaki liman hizmetleri ile Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğünün Haydarpaşa Limanı gibi bâzı mahallerde haiz olduğu hukukun mahfuziyetini sağlamak maksadiyle 3633 sayılı Kanunun 4 ncü maddesinin son fıkrasındaki hüküm hemen hemen aynen alınmak suretiyle bu madde vücuda getirilmiştir.

III - Malî hükümler

Sermaye :

Madde 16: Hazine hisse senetlerinin karşılıklı olmak üzere geçici birinci madde gereğince hazırlanacak devir bilançosu bankaya intikal edecek olan Devlet Denizyolları ve Limanları İşleme Genel Müdürlüğünün aktif ve pasiflerinin vereceği netice ve bankanın müstakbel inkişafı tahmin ve takdir olunarak itibari sermaye (500 000 000 —) lira olarak tesbit edilmiş bulunmaktadır. Banka bir Anonim Şirket olarak teşekkül edeceğine göre bu sermayenin beheri (100) lira kıymetinde (5 000 000) hisseye ayrılması ve Deniz Ticaret Kanununun 1459 ncü maddesi hükmünün yerine getirilmesi için hisse senetlerinin nama muharrer olması düşünölmüştür.

Gerek Hazinesinin taahhüt edeceği sermaye miktarının büyüklüğü ve gerekse halka tahsis edilen hisse senetlerinin revacını temin etmek zarureti birden fazla hisseyi muhtevi hisse senetlerinin çıkarılmasını zaruri kıldığından bu maksadı temin gayesiyle mütaaddit hisseleri ihtiva etmek üzere çıkarılacak hisse senetlerinin her birinin ihtiva edeceği hisse miktarlarıyla her tertibin mecmu miktarının ana sözleşmede tesbit olunacağına dair bir fıkra ilâve olunmuştur.

Hisse senetleri :

Madde 17 : Bankanın sermayesini teşkil eden hisse senetleri (A) ve (B) olmak üzere iki gruba tefrik edilmiş olup bunlardan (A) grubu hisse senetleri tamamen Hazineye ve (B) grubu ise hakiki veya tüzel kişilere tahsis edilmiş bulunmaktadır.

Bankanın Devletçe beklenen gayenin sağlanması için Hazineye tahsis edilen hisse senetlerinin, sermayenin % 51 ini teşkil etmesi düşünölmüştür.

Diğer taraftan Ticaret Kanunu hükümlerine göre bir anonim şirketin teşekkülü için sermayenin tamamen taahhüt edilmiş olması lâzımgeldiği ve halka tahsis edilen % 49 sermayenin hemen temin

olunamayacağı nazarı itibara alınarak tâlibi çıktığında satılmak üzere (B) hisse senetlerinin de Hazinece taahhüt olunacağı madde metnine ilâve olunmuştur.

Hazine hisselerinin karşılığı :

Madde 18 : Hazine tarafından taahhüt olunacak hisse senetlerinin miktarı esas itibariyle banka sermayesinin % 51 inden ibarettir. Bununla beraber (B) grubu hisse senetlerinin özel kişiler tarafından tamamen satın alınması halinde bunların da Hazinece taahhüt edilmesi 17 nci madde iktizasından olduğu cihetle Hazine taahhüdünün % 51 den çok daha yakarı bir miktara baliğ olması kuvvetle muhtemeldir. Hâzinenin üzerine alacağı bu sermaye ödemelerinin ne suretle yapılacağı 18 nci maddede gösterilmiştir.

Bu ödemelerin başında Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğünün bu tasarı hükümleri dairesinde tanzim olunacak devir bilânçosunda tesbit edilecek sermayenin bankaya intikali gelmektedir.

Maddenin (b, c ve ç) fıkralarında gösterilen diğer ödemeler ise Hâzinenin taahhüt etmiş bulunduğu yani borçlu bulunduğu sermaye iştirakinin tamamen tesviyesine kadar devam edecek olanlardan ibaret olup bu ödemelerin her hangi bir yardım mahiyeti ve daimilik vasfı yoktur.

Tahvil ve kredi :

Madde 19 : Bu maddede banka ve kuracağı ortaklıkların öz kaynaklarıyla karşılamak imkânını bulamadıkları finansman ihtiyaçlarını tahvil çıkarmak suretiyle karşılayabilecekleri gösterildiği gibi gerek bu tahvillere ve gerekse banka veya kuracağı ortaklıkların mütedavil kıymetlere ait finansman ihtiyaçlarını karşılamak üzere girişecekleri istikraz âküdlerine, ve sair kredi muamelelerine kefalet etmesi hususunda Maliye Bakanlığına verilen mezuniyet belirtilmiş ve ç karılacak tahvillerle ak tedilecek kısa ve uzun vâdeli istikraz ve kredilerin yekûnu hiçbir zaman bankanın ödenmiş sermayesini tecavüz edemeyeceği tasrih olunmak suretiyle bu mezuniyetin had ve ölçüleri tesbit olunmuştur.

Kârın dağıtımı :

Madde 20 : Bu maddede bankanın yıllık gayrisâfi hasılatından umumi masraflar ve amortisman bedelleri gibi tediye veya tefriki icabeden mebalîğ düşüldükten sonra kalan sâfi kârın ne suretle dağıtılacağı tesbit olunmuştur. Zarar ihtimallerini karşılamak üzere tefrik edilen ihtiyat sermaye Ticaret Kanununda muayyen hadlerin fevkında tutulmuş ve olağanüstü zararlarla diğer bâzı imkânları sağlamak maksadiyle ayrı bir olağanüstü ihtiyat sermaye tefrik edilmiştir.

Bankanın mevcut sermayesiyle temin edemeyeceği sabit kıymetler ihtiyacını karşılamak üzere de genel kurulca tesbit olunacak prensip dairesinde bir karşılık ayrılması düşünülmüş ve mütat olduğu veçhile yönetim kurulu üyeleri ile banka memurlarına genel kurul tarafından tesbit olunacak esaslar dairesinde verilmek üzere bir miktar meblâğ tefrik olunduktan sonra bakıyenin hissedarlara tevzii yerinde görülmüştür.

İhtiyat sermayeleri :

Madde 21 : Bu maddede âdi ve olağanüstü ihtiyat sermayelerin ciheti tahsisleri tasrih edilmiş bulunmaktadır. Bu sermayeler evvel emirde bankanın ilerde vukuu muhtemel âdi zararları ile fevkalâde zararlarını karşılamaya yarıyacaklardır. Bununla beraber fevkalâde ihtiyat sermayenin lüzumuna göre sabit kıymetler finansman ihtiyacının karşılanmasında veya kâr edilmeyen yıllarda hissedarlara bir miktar temettü dağıtılmasında kullanılmasının yerinde olacağı düşünülmüş ve bu gibi hallerin ana sözleşmede tesbit edileceği tasrih olunmuştur.

Bankalar Kanununun 31 nci maddesi, Bankaları Ticaret Kanununun ve esas mukavelelerin mecburi kıldığı ihtiyatlardan başka senelik sâfi kârlarından % 5 ini (ilerde vukuu muhtemel zarar karşılığı olarak) ayırmaya mecburdurlar hükmünü vaz'etmiştir. Banka esasen Ticaret Kanununun derpiş ettiği ihtiyat sermayeden fazla bir miktar ihtiyat sermaye ayırdığı gibi ayrıca bir fevkalâde ihtiyat sermaye tefrik etmiş bulunmasına ve nihayet hususi mahiyetine rağmen yine bir Devlet sermayesine istinat etmekte bulunmasına binaen Bankalar Kanununun derpiş ettiği bu ihtiyat akçanın da tefriki fuzuli görülmüş ve bu maksatla maddeye son bir fıkra ilâve olunmuştur.

IV - İdari Hükümler

Genel Kurul :

Madde 22 : Banka ve kuracağı ortaklıkların en mühim uzvu hiç şüphe yok ki Genel Kurulardır. Ticaret Kanununda derpiş edilen muhtelif nevi Genel Kurulların ve bunların görev ve yetkilerinin tesbiti ana mukavelelere bırakılmış yalnız hissedarların sahip oldukları hisse adedlerine göre ve tahdide bağlı olmaksızın rey hakkı olacağı sarahaten ifade edilerek bilhassa Hazine'nin ve dolayısıyla Devletin müessiriyeti sağlanmak istenmiştir.

Murakipler :

Madde 23 : Bu madde ile Murakıpların doğrudan doğruya Genel Kurul ekseriyeti tarafından değil muayyen nispetler dairesinde (A) ve (B) grubu hisse senedi sahipleri tarafından seçileceği ifade edilmek suretiyle Genel Kurulda ekalliyette kalması muhtemel olan (B) grubu hisse senedi sahiplerine de murakip seçmek hakkı verilmek ve halkın Bankaya rağbeti sağlanmak istenmiştir.

Hazinenin Denet Hakkı :

Madde 24 : Devletin, Banka sermayesindeki büyük iştiraki muvacehesinde Hazinenin diğer aksiyonerlerden farklı olarak hususi bir murakabe sahibi olması ve bu murakabeyi doğrudan doğruya yahut bu hususta ihtisas sahibi bir Devlet Teşekkülü olan Umumi Murakabe Heyeti marifetiyle yapması; düşünülerek bu madde sevk edilmiştir.

Yönetim Kurulu :

Madde 25 : Bu madde ile yönetim kurulunun tereküp tarzı tesbit edilmiş ve genel müdürden maada diğer üyelerin seçilme tarzı doğrudan doğruya genel kurul ekseriyetine bırakılmıyarak muayyen nispetler dairesinde (A) ve (B) grubu hisse senedi sahiplerine tevzi olunmuştur.

Maksat, genel kurulda ekalliyette kalması muhtemel olan (B) grubu hisse senedi sahiplerine de yönetim kurulu üyesi seçmek hakkı vererek, halkın bankaya rağbetini sağlamaktır.

Genel müdür :

Madde 26 : Bu madde banka genel müdürünün umumi hükümler hilâfına Bakanlar Kurulunca seçileceği ve nitelik, görev, yetki ve sorumluluğunun ana sözleşmede gösterileceği belirtilmiştir.

Memurlar :

Madde 27. — Tamamen hususi hukuk hükümlerine göre kurulacak olan banka ve diğer ortaklıkların personel durumunu Devlet memurları ileveya bu çeşit memurlara benzetilen diğer memur ve müstahdemlerle kıyas etmek maksat ve gayenin tahakkukunda ve işe, randımana göre adam bulmakta zorlukları mucip olacağı düşünülerek memur rejiminde, kadro ve statülerin tertip ve tanziminde serbesti esası kabul olunmuştur.

Ancak gerek Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğünden bankaya geçecek memurların müktesep haklarını korumak ve gerekse yeniden bankaya intisap edeceklerin istikbalini garanti etmek mülâhazasıyla bunların bu nevi sigorta esasına dayanan Emekli Sandığına bağlamakta fayda mülâhaza edilmiş ve bu itibarla madde metnine gerekli ilâveler yapılmıştır. Diğer taraftan İş Kanunu şümulü içine giren personel hakkında da bu bapta mevcut mevzuat bu çeşit personeli tamamen himaye eder mahiyette olduğundan bunların işçi sigortaları ile teminat altına girecekleri aşikârdır.

Bununla beraber bu sonuncu katagoriye dâhilpersonelden olduğu halde Emekli Sandığı ile ilgilendirilmiş olan müstahdemlerin müktesep haklarının mahfuziyeti düşünülerek maddeye lüzumlu hüküm konmuştur.

V - Tarifeler

Tarifeler :

Madde 28 : Banka ve kuracağı ortaklıkların, bu kanunla kendilerine tevdi edilen hizmetleri halka arz etmesinde bazı hususiyetler gözetilmiştir. Filhakika, bu hizmetlerin ifa şekil ve şartları ve bunlardan alınacak ücretler evvelâ tarife tekniğini ve banka ve kuracağı ortaklıkların

iktisadi bünyelerini ilgilendirmektedir. Ancak, bankanın kuruluşundaki gaye ve maksada uygun olarak hizmetlerin ifasında Devletin ulaştırma, millî iktisat, millî savunma ihtiyaç ve gelişme esaslarıyla memleketin içtimai zaruret ve icaplarının da göz önünde tutulması zaruri görülmüştür. Bununla beraber, tarife tekniğinin icapları ve bankanın malî imkânları nazarı itibare alınmadan her ne suretle olursa olsun ve bir emrivaki şeklinde bankaya bir külfet yükletilmesinin ve tarife tekniğinin ihlâl edilmesinin yerinde olmayacağı düşünülerek bu bakımdan madde metnine gereken vuzuh verilmiş bulunmaktadır.

Mahiyetleri icabı tarifelere bağlanmayan hizmetler için ise, bankaya muhtaç bulunduğu serbestliğin temini maksadıyla, maddeye son bir fıkra ilâve edilmiştir.

Tarifelerin yürürlük şekil ve şartları :

Madde 29 : Bu maddede banka ve kuracağı ortaklıkların kendilerine mevdu hizmetlere ait tarifeleri yapmaya yetkili oldukları tasrih edildikten sonra bunların hukukan bir kıymet ve mevcudiyet iktisap edebilmeleri için Resmî Gazete ile neşir ve ilân edilmeleri mecburiyeti vaz' edilmiştir. Şu kadar ki, bankanın tekel şeklinde ifa edeceği hizmetlere ait tarifelerle genel ve katma bütçeli dairelere tatbik edilecek tarifelerin Maliye ve Ulaştırma bakanlıkları ile banka tarafından müştereken tanzim olunacağı esas kabul edilmiştir.

Banka ve kuracağı ortaklıklar halka arz ettikleri hizmetlerin şekil ve şartlarını âfâki ve umumî olarak tesbit etmek zorunda oldukları gibi bu şekil ve şartlardan dolayı tahaddüs edebilecek her türlü anlaşmazlıklarını bertaraf edebilmek için bunların kabili itiraz olmayacak bir tarzda umumun ittilama arz edilmesindeki lüzum ve zaruret ve banka ve kuracağı ortaklıklarla iş yapmak isteyenlerin ne gibi şartlarla karşı karşıya kalacaklarını tereddüde mahal kalmıyacak bir tarzda bilmelerindeki fayda aşîkârdır.

Resmî Gazete ile ilân mecburiyetinden başka muayyen bir mahalli daha ziyade ilgilendiren tarifelerin ayrıca halka duyurulması için gereken tertiplerin alınması da düşünülmüş ve bu maksatla bir fıkra ilâve edilmiştir.

Kesirler :

Madde 30 : Bu madde, tarife ücretlerinde vergilerle resimler toplam'larında yirmi para ve daha aşağı kesirler atılır ve yirmi paradan fazla kesirlerinin kuruşa iblâğ olunabileceği ve bu tenzil ve ilâvelerin navlun ve ücretlerin bünyesinde mevcut olan vergi ve resim tutarlarının değişmesine sebebiyet vermeyeceği yolunda banka ve kuracağı ortaklıkların resmî veya özel, gerçek veya tüzel kişilerle olan münasebetlerinde hesap ve ödeme kolaylıklarını sağlamak maksadı ile konulmuştur.

VI - Çeşitli hükümler

Hukukî rejim :

Madde 31 : Tasarının birinci maddesinde Bankanın bu kanunla özel hukuk hükümlerine göre idare edileceği tasrih edilmişti. Aynı hüküm daha sarîh ve Banka ile kuracağı ortaklıklara da şâmil o'lamak üzere bir prensip şeklinde vaz' düşünülerek 31 nci madde sevk edilmiştir.

Kuruluş özellikleri :

Madde 32 : Ticaret Kanunu hükümlerine göre bir anonim ortaklığın teşkili için birçok merasim ve külfetler ihtiyar edilmesi icabetmektedir. Bu merasim ve külfetlerin kanuna vaz' edilmesindeki sebep ve saik halkın aldatılmaması ve birtakım mevhum şirketlerin teessüsünün önlenmesi gayesine mâtufl bulunmaktadır. Bankanın kuruluşunda böyle bir endişe bahis mevzuu olmadığı gibi kanunun derpiş ettiği bâzı mükellefiyetleri ifaya da maddeten kaadir değildir. Filhakika, kanuna göre hisse senetlerinin rub'u bedellerinin bir bankaya tevdi edilmiş olması iktiza etmektedir. Aynı hükmün bankaya tatbiki takdirinde 125 000 000 lira gibi büyük bir meblâğın temini lâzımgelcektir ki, sabit kıymet olarak bir hayli sermayesi olacak bulunan bankanın bu miktar bir nakdi temin etmesi mümkün olmadığı gibi esasen banka için böyle bir garantiye lüzum da yoktur. Keza kanun hükümlerine göre aynı sermayenin ve şirkete iştirası mukarrer müessese varsa, onun takdiri kıymetleri hakkındaki ehlihibre raporunun mahkemeye ibrazı ve bu ehlihibrenin mahkemece tâyin edilmesi meşrut ise de, banka için böyle bir mükellefiyete de lüzum görülmemektedir. Bu itibar-

la, Ticaret Kanununda yazılı şartlar aranmaksızın bu kanun hükümleri dairesinde Bakanlar Kurulunca tasdik olunduktan sonra başkaca merasime hacet kalmaksızın banka ve kuracağı ortaklıkların doğrudan doğruya Ticaret Siciline kayıt ve ilân olunacakları ve bu ilân tarihinden itibaren katî surette kurulmuş bulunacakları tasrih olunmuştur.

Gümrükle ilgili işler :

Madde 33 : 5383 sayılı yeni Gümrük Kanununun muhtelif maddelerinde (meselâ: 41, 45, 56, 57, 92, 106...) gümrükçülük bakımından Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü hakkında mevzu hükümlerin banka ve kuracağı ortaklıklar hakkında da tatbik olunması yerinde görülmüş, ancak Gümrük Kanununun 56 nci maddesiyle Gümrük ve Tekel Bakanlığı ile Ulaştırma Bakanlığı arasında müştereken tesbit olunacağı yazılı bulunan denetleme şekil ve usullerinin, Gümrük ve Tekel Bakanlığı ile banka arasında tâyin olunacağı tasrih olunmuştur.

Bâzi ücretlerin tahsil tarzı :

Madde 34 : Fener ve can kurtarma hizmetlerinden dolayı tahakkuk edecek ücretlerin doğrudan doğruya banka veya kuracağı ortaklıklar tarafından tahsilindeki müşkülât ve hattâ imkânsızlık zâhirdir. Zira endirekt bir şekilde ifa edilen bu hizmet ücretinin limanlara gelip giden gemilerden bir resim gibi alınması iktiza etmektedir. Keza kılavuz ve romorkör almak mecburiyeti olan hallerde bu mecburiyete riayet etmeyenlerden alınması iktiza eden ücretlerle cezaların tahsilinde aynı müşkülâta karşılaşmakta olduğundan Limanlar Kanununun 15 nci maddesindeki hükümden faydalanılması lüzum ve zarureti göz önünde tutularak böyle bir madde sevk olunmuştur.

Vergi ve resimlerin ödeme süresi :

Madde 35 : Bu madde Devlet Denizyolları hakkında tatbik edilmekte bulunan 4875 sayılı Kanunun banka hakkında da uygulanmasını sağlamak gayesiyle sevk olunmuştur.

P. T. T. Hakları :

Madde 36 : İlgili kanunları gereğince hususi bir zabıtaya bağlanmış bulunan P. T. T. mevzuatından, işgal mevzularının mahiyeti icabı banka ve kuracağı ortaklıklar lehine bâzi imkânlar sağlanması maksadiyle bu madde sevk edilmiş bulunmaktadır. Bu madde 3633 sayılı Kanunun 10 ncu maddesiyle Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğüne verilmiş olan hukukun daha vazıhan ifade edilmiş bir şeklidir denilebilir.

Rıhtım Şirketinin borçları :

Madde 37 : Bu madde, İstanbul ve İzmir Rıhtım şirketlerinin mubayaa mukaveleleri gereğince Hükümetçe deruhde edilen ve 3023 sayılı Kanunun 5 nci maddesiyle İstanbul ve İzmir Liman idarelerine tahmil edilip Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğüne intikal etmiş bulunan borçların bankaya da intikalini ifade etmektedir. İstanbul Rıhtım Şirketinin satın alınmasına dair mukavelelerin muaccel tediyeye imkânını sağlayan 6 nci maddesinin son fıkrasına müsteniden 1946 mali yılında - 335 000 - lira ödenmek suretiyle mubayaa taksitleri tediyeye olunmuş ve fakat İzmir Rıhtım Şirketinin taksitlerinin itfası henüz yapılmamıştır. İstanbul Rıhtım Şirketinin tahvilât amortismanları ve bunlara bağlı kuponların da tediyesine devam olunmaktadır. Tasarının 41 nci maddesiyle 3023 sayılı Kanun ilga edildiğinden böyle bir maddenin sevkine lüzum görülmüştür.

Rıhtım Resmi :

Madde 38 : Bu madde, İstanbul ve İzmir limanları vasıtasıyla yurda ithal olunacak mallardan 3023 sayılı Kanun hükmüne uyularak halen alınmakta bulunan Rıhtım Resminin tahsil ve cibayetine devamı sağlamak maksadiyle tasarına konulmuştur.

Ceza :

Madde 39 : Bankanın ve kuracağı ortakların tekel şeklinde işlettiği hizmetleri hodbehod ifaya tasaddi edenlerin tecziyesi cihetine gidilmediği takdirde tekel hukukuna vâkı olacak tecavüzleri menetmenin müşkül olacağı ve binnetice bu hukukun bâzi hallerde bir temenniden ibaret kalacağı düşünülmüş ve 2239 sayılı Kanunun 18 nci maddesinde mevcut olan hükme mütenazır olarak böyle bir madde sevk olunmuş ve mezkûr 2239 sayılı Kanun kaldırılan kanunlar arasına konulmuştur.

İstimplâk hakkı :

Madde 40 : Bu madde 3633 sayılı Kanununun 14 ncü maddesiyle Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğüne verilmiş olan kamulaştırma hakkını banka ve kuracağı ortaklıklar için dahi teyit etmiş bulunmaktadır.

Memleket hizmetinde ve bâzi kamu görevlerine sahip bir teşekkül olması ve bu hizmetlerin gereği gibi ifasını sağlamak maksadiyle banka ve kuracağı ortaklıklar hakkında da böyle bir hakkın tanınması faydalı ve zoruri görülmüştür.

VIII. İntikal hükümleri

Devir Bilânçosu :

Geçici madde 1 : Bankanın kurulmasında gereken sermaye esas itibariyle Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğünün ifade ettiği maddi değerle temin olunacaktır. Bu itibarla bir taraftan Genel Müdürlüğün tasfiye ve devri diğer taraftan bu tasfiye ve devrin bankaya temin ettiği haklarla tahmil ettiği mükellefiyetlerin tâyin ve tesbiti icabetmektedir.

Hükmi şahsiyeti haiz olan ve bu itibarla birçok hak ve borçlara sahip bulunan Genel Müdürlüğün her hal ve kârda bir halefi olması lâzımgeldiği düşünülmüş ve bu halefin doğrudan doğruya banka olması zaruri görülmüştür. Bununla beraber bankanın muayyen kıymetleri ifade eden hisse senetlerine sahip bulunacak olan Hazinesin sermaye iştirakinin hakiki değerini tâyin etmek lâzımgeldiğinden bir devir bilânçonun tanzimi derpiş olunarak bu bilânçoda gösterilecek aktif ve pasiflerle bilcümle hak ve borçların hâsılı sâfisini teşkil edecek rakamın esas olacağı sarahaten ifade olunmuştur.

Ancak devir blânçosunda gösterilip meselâ dâva takipleri gibi kesin neticeleri bilâhara anlaşılacak hesapların da sonuçlarına göre devir bilânçosunun aktif veya pasifine geçirileceği madde metnine kaydolunmuştur.

Banka, Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğünden kendisine bu madde gereğince intikal edecek aktif ve pasifleri mutlaka kendi elinde bulundurmamak mecburiyetinde olmayıp kuracağı ortaklıklara sermaye iştiraki olarak devir ve intikal ettirmek zorunda kalacağı düşünüülerek maddeye bir fıkra lâve olunmuştur.

Tasfiye kurllu :

Geçici madde 2 : Bankanın kuruluşunda Hazinesin sermaye iştiraki esas itibariyle nakdî olmayıp Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğünün devri suretiyle vâkı olacaktır. Ticaret Kanunu hükümlerine göre bir Anonim Şirketin teessüsünde bir müessesenin iştiraki bahis mevzuu olduğu zaman bu müessesenin kıymeti, mahkeme tarafından tâyin olunan ehlihibre marifetiyle tâyin ve tesbit olunmak iktiza eder. Fakat, bankanın devir alacağı müessesenin bu müesseseyi devredecek Hazinesin hususiyetleri istisnai hükümlerin sevkını gerektirmektedir. Filhakika, mülhak bütçeli bir Devlet dairesi olan Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğünün kendi kanuni mevzuatı dairesinde tasfiyesi iktiza ettiği gibi, diğer taraftan da Hazinesin bankaya temin edeceği sermayenin - bu tasfiye hesaplarına da uygun şekilde - tâyin ve tesbitini icabettirmektedir. Bu itibarla, evvel emirde Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğünün tasfiyesi için bir heyet kurulması ve bu hesapların bankanın kesin kuruluşundan evvelki devrelere taallük etmek üzere mevcut mevzuat dairesinde intaç olunması, kesin hesapların ve tasfiye bilânçosunun tanzimi, diğer taraftan yine aynı heyet marifetiyle Hazinesin bankaya iştirak sermayesini tâyinde esas olacak bulunan devir bilânçosunun tanzimi düşünülmüştür. Madde metninde heyetin kuruluş tarzı, yetki ve görevleri ve bağlı bulunduğu hükümler gösterilmiştir.

İntikallerde resim muafiyeti :

Geçici madde 3. : Bankaya intikal edecek gayrimenkuller ve gemilerin banka namına kayıt ve tescillerinden dolayı bir resim ve harç aranmaması zaruri görülmüştür. Filhakika bankanın sermayesini esas itibariyle yekûnu büyük rakamlara varacak sabit kıymetler ve bu meyanda birtakım gayrimenkul gemiler teşkil edecektir. Bu kıymetlerin intikali zaruri olduğu gibi, bu intikalin henüz kuruluş günlerinde bankaya resim ve harç bakımından büyük malî külfetler tahmil edeceği

aşikârdır. Bu itibarla ihtiyarı lâzımgelen bu muafiyeti sağlamak maksadiyle tasarıya böyle bir madde ilâve olunması icabetmiştir.

Diğer taraftan benzer mülâhazalarla banka ve kuracağı ortaklıkların kuruluş muamelelerine mütaallik evrak, hisse senet ve tahvillerinin de Damga Resminden muafiyeti zaruri görülmüş ve maddeye son bir fıkra ilâve olunmuştur.

Denizyolları mevzuatının muvakkaten tatbiki:

Geçici madde 4 : Bu maddede iç hizmetler, tarife ve işletme faaliyetleri gibi başlıca konular hakkında banka ve kuracağı ortaklıklarca icabeden esaslar hazırlanacağına kadar bizzarure Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğünün bu husustaki esas ve mevzuatının yürürlükten kaldırılmıyarak muvakkaten meriyette tutulmasına cevaz verilmiştir.

Denizyolları memurlarının muvakkaten istihdamı :

Geçici madde 5 : Banka ve kuracağı ortaklıkların kendi ihtiyaç ve imkânlarına göre personel kadrolarını tanzim edinceye kadar bir müddet geçmesi ve bu müddet zarfında Denizyolları memurlarının istihdam olunması zaruri görülmüş, ancak bu zaruret (3) ay gibi kısa bir müddete inhisar ettirilmiş ve muvakkaten istihdam olunacakların durumları tesbit olunmuştur.

Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü memurlarının durumu :

Geçici madde 6 : Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğünün memuru olup da banka ve kuracağı ortaklıkların kadrolarına alınmıyan personelin durumu bu maddede açıklanmış bulunmaktadır. Bu çeşit memurların müktesep hukuku mahfuz tutulduğu gibi maddede gösterilen şekil ve şartlar dairesinde bir tazminat hakkı kabul edilmiştir.

Kaldırılan veya uygulanmayacak hükümler :

Madde 41 : Bu tasarinın kanuniyet kesbetmesi halinde bankanın kesin kuruluş gününden itibaren ilgası zaruri görülen kanunlar bu madde metninde tadat edildiği gibi parasız veya tenzilâtlı navlun ve ücretlerle nakliyat veya başka hizmetler ifasına mütaallik hükümleri ihtiva etmek suretiyle tasarinın 28 nci maddesinde tesis olunan prensibe mugayyir olan ve banka ve kuracağı ortaklıklar hakkında uygulanmaması gereken kanun maddeleri de aynı madde içine ithal olunmuştur.

Ulaştırma Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Ulaştırma Komisyonu

Esas No. 1/224

Karar No. 20

31 . VII . 1951

Yüksek Başkanlığa

. VII . 1951 tarihinde komisyonumuza havale buyrulan Denizbank Kanunu. Ulaştırma Bakanı, Devlet Denizyolları Umum Müdürü ve Hukuk Müşavirleri ile Adalet ve Ticaret Bakanlığı Mümessilleri ve Umumi Mağazalar Müdürünün hazır bulunduğu dört toplantıda tetkik edilerek aşağıdaki tadiller yapılmak suretiyle komisyonumuzca kabul ve intaç edilmiştir.

Bankanın kuruluşuna ve diğer ortaklıklara ait birinci ve ikinci madde teklif veçhile aynen kabul edilmiştir. Üçüncü maddede Bankanın lüzum gördüğü takdirde yurt dışında açacağı acentalıklar için Maliye Bakanlığından izin al-

ması keyfiyeti esasen kambiyo bakımından kanuni bir lâzime olduğu düşünülerek kanun maddesinde bu hususun tekrar edilmesine lüzum olmadığı neticesine varılmış ve madde şu şekle edilmiştir.

madde 3. — Bankanın merkezi İstanbul'dadır. Banka ve kuracağı ortaklıklar yurt içinde ve dışında lüzum gördükleri yerlerde şube ve acentalıklar açabilir.

Madde 4, 5, 6 aynen teklifte olduğu gibi kabul edilmiştir.

Yedinci maddede bu maddenin Hükümet teklifindeki gerekçesinde de beyan edildiği üzere

saha itibariyle 3633 sayılı Kanunun şümulü dışına çıkmış bulunması ve Bankaya bu yeni saha içinde geniş yetki'ler vermiş olması hasebiyle bu işlerle meşgul hususi teşebbüsün fazla ızzar edilmesi veya bu kanunun verdiği salâhiyetlerin iyi istimal edilmemesi takdirinde günün şart ve icaplarına göre bu tekeli kısmen veya tamamen kaldırmak veya müddetini tahdit etmeye. Bakanlar Kurulunun salâhiyet'i kılınması yerinde görülmüş ve maddeye Bakanlar Kurulu bu tekeli kısmen veya tamamen kaldırmaya ve müddetini tahdide yetkilidir. İbaresini vaz'edilmiştir.

Sekizinci maddenin a fıkrasında yoleuların beraberlerindeki zat ve ev eşyasıyla 30 rüsum toni atosundan aşağı gemilerdeki eşya hariç olmak üzere, deniz yoluyla gelen ve giden bütün emtianın her türlü yükleme ve boşaltma ve aktarma işlerini yapmak salâhiyetiyle Denizbank'ın tehziz edildiği görülmüş ve bu 30 rüsum tonilâtosunun çok düşük bir tesbit olduğu ve ha'en bunun çok üstünde tonaja mâlik birçok gemilerin hususi teşebbüslerin medarı maişeti olarak faaliyetinde bulunduğu ve birtakım hususi eşhas ve fabrikatörlerin zati ihtiyaçlarını karşılamak üzere bu rakamın çok fevkında gemileri istimal edeğe mekte oldukları nazarı itibara alınarak umumi bir hoşnutsuzluğu ve aksülameli tevlit edeceği mülâhazasıyla komisyonumuz 30 rüsum tonilâtosunu 300 rüsum tonilâtosu olarak düzenlemiştir.

Keza aynı maddenin b fıkrasının baş tarafına aynı mülâhaza ve düşünce i e (300 rüsum tonilâtosundan yukarı) ibaresini vaz'etmiştir.

Aynı maddenin c ve d fıkralarındaki mükellefiyet nazarı dikkate alınarak depo, antrepo, hangar, sundurma ve açık saha'larla, maden kömürü ve her nevi akaryakıtları alma, verme bölgelerinin sahilden hangi mesafeye kadar varacağı müphem bu unduğundan sahilden uzakta olup halen mevcut ve faal bulunan eşhasa ve bankalara ait depolarla ve alelümum akaryakıt tevzi istasyonlarının bir kısım antrepo ve sundurmaların kanunun her hangi yanlış bir tefsiri neticesi tekeli içine soku masına meydan vermemek için bu iki fıkranın baş tarafında (Deniz kıyısında) ibaresi ilâve edilmiştir.

Aynı maddenin f fıkrasındaki römorkörcülük ve dalgıçlık yapma yetki'si halen bu işlerde çalışan binlerce kişinin bulunması ve römorkörcülükle geçinen kimse'lerden müteşekkil bir ce-

miyetin mevcut olması ve bunların öteden beri limanın, belediye ve halkın tâli kıymette olan işlerini yapagelmekte bulunması ve nihayet tekele ithal eden her üç limanda şimdilik bu mevzuların on bine yakın aileyi alâkadar etmekte olması, göz önünde tutularak bankaya bu yetkinin verilmesinde komisyonumuzca her bakımdan isabet görülmemiş ve bakanlığın muvafakatı da alınarak bu fıkradan römorkörcülük ve dalgıçlık kelimeleri çıkarılmıştır.

Sekizinci maddenin a fıkrasında teklif edilen 30 rüsum tonilâtosunun 300 rüsum tonilâtosuna çıkarılması ve f fıkrasındaki römorkörcülük ve dalgıçlık işlerinin tekeli dışı bırakılmış olması dolayısıyla, bankaya ihtiyari olarak bu hizmetleri de yapabilme imkânlarını sağlamak üzere maddenin sonuna aşağıdaki cümle ilâve edilmiştir:

(Banka tekeli içi veya dışı limanlarda tekeli tazammun etmemek şartıyla römorkörcülük, dalgıçlık işlerini yapmaya ve birinci fıkrada sayılı hizmetler için aynı fıkrada mevcut tahdidat dışında kalan aynı çeşit hizmetleri veya bu hizmetlerle ilgili diğer işleri görmeye yetkilidir.)

Keza aynı maddenin c ve d fıkralarında mevzuubahis olan ve tekeli içine alınan hizmetler meyanında deniz kıyısında olup da eşhasa ait ve kendi ihtiyaçları için istimal ettikleri belli olan ve Toprak Mahsulleri Ofisi, Tekel ve Petrol Ofise ait bulunan depo ve akaryakıt tevzi tesislerinin bu tekeli içine alınmasıyla tahaddüs edecek güçlükleri ve gayritabiilikleri bertaraf etmiş olmak için Bakanlığın da muvafakatiyle aşağıda belirtilen husus ilâve edilmek suretiyle sekizinci maddenin ruhu tâdil ve ikmal edilmiştir. (Şu şartla ki: c ve d fıkralarında mevzuubahis olan hizmetlerde deniz kıyısında hakiki veya hükmi şahıslara ait, depo, antrepo ve sundurmalarda yapılan işler, yalnız kendi ihtiyaçları için mevzuubahis olduğu takdirde tekeli harici addedilen ve umumi mağazalar hakkında 14 neü madde hükümleri uygulanır.

Kanunun 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23 neü maddeleri aynen kabul edilmiştir.

24 neü madde bu maddede Denizcilik Kanununun ticari bir düşünce ile ve rasyonel çalışma esaslarına göre kaleme alınmış olan yapısına ve bu maksadı temine medar olmak üzere

vaz'edilmiş bulunan hükümlerin ruhuna aykırı telâkki ettiğimiz Devletçi ve kırtasiyecî bir görüş ve düşüncenin hâkim olduğu müşahede edilerek gerek mürakıplerin ve gerek Yönetim Kurulundaki mümessillerin bu vâdideki vaz'fe salâhiyetleri kâfi görülmüş ve komisyonumuz tarafından bu madde tamamen kaldırılmıştır.

Bu sebeple mütaakıp madde numaraları Hükümet teklifindeki madde numaralarından birer numara eksik olarak gösterilmiştir.

Şu hale göre Yönetim Kuruluna ait 25 ve Genel Müdüre ait 25, memurlara ait 26 ve tarifelere ait 27 nci maddeler aynen kabul edilmiştir.

28 nci maddede. Banka ve kuracağı ortaklıkların görev ve yetkileri iç'ne giren veya bunlarla ilgili; kelimesinin sonuna bir (olan) kelimesi ilâve edilmiş. Ve tarifelerin yürürlük şekil ve şartlarını alâkalandıran bu maddede genel ve katma bütçeli dairelere tatbik etmeye mecbur olduğu düşük tarifelerden dolayı büyük zararlara düşürülen Devlet Demiryollarının durumu nazarı dikkate alınarak, yeni kuracağımız bu müessesenin de ileride böyle bir hale düşürülmemesini tem'n bakımından bakanlığın muvafakatiyle komisyonumuz tarafından maddeden (Genel ve katma bütçeli dairelere tatbik edilecek tarifeler cümlesi) tamamen çıkarılmıştır.

Kesirlere mütaallik 29 ncu madde aynen kabul edilmiştir.

30 ncu madde Adalet Komisyonu tarafından tezekkür edileceği düşünces'yle kabul edilmiş ise de, maddenin tertibi bakımından ana sözleşmenin kanundan daha üstün tutuluyormuş gibi bir mânayı tazammun etmekte olduğu endişesiyle iki üye tarafından it'raza uğramış ve madde Adalet Komisyonunun takdirine terkedilerek küçük bir ekseriyetle çikabilmiştir.

31 nci ve 32 nci maddeler aynen kabul edilmiştir.

33 ncu maddeden 8 nci maddedeki esbabı mu'eibeye uyularak (ve römorkör) edat ve kelimesi çıkarılmıştır.

34 ncu madde aynen kabul edilmiştir.

35 nci maddeye biraz daha vuzuh verebilmek için bu maddenin metninden (çalışma sahasına giren türlü işletme yerlerinde ve bunların müstemilâtında ve gemilerde ve bunlar arasında elektrik istihsal ve tevzi tesisleri vücuda getirmeye) cümleleri çıkarılmış ve bunların yerine

(İşletmeye ve bunlar için gerekli diğer enerji tesisleriyle) cümlesi vaz'edilmiştir.

36 nci ve 37 nci maddeler teklif veçhile aynen kabul edilmiştir.

Madde 38 de Bankanın veya kuracağı ortaklıkların Cumhuriyet Savcılığına yazılı müracaatına bağlıdır, cümlesinde müracaatına kelimesi (şikâyetine) şeklinde düzeltilmiş ve bu sebeple bunu takip eden ve (kamu dâvasının açılmasına mahal olmadığına dair kararlara Bankanın veya kuracağı ortaklıkların itiraz hakkı vardır) cümlesine lüzum kalmadığından tamamen kaldırılmıştır.

39, 40 nci maddeler teklif veçhile aynen kabul edilmiştir.

İntikal hükümlerine ve devir bilânçosuna ait geçici birinci madde ile tasfiye kuruluna ait geçici ikinci madde teklifte olduğu gibi aynen kabul edilmiştir.

İntikallerde resim muafiyetine ait geçici üçüncü maddede Bankaya daha fazla muafiyet verilmesi düşünülmüş ve Hükümetin teklifi aşağıdaki şekle sokulmuştur.

Madde 3 — Banka ve kuracağı ortaklıklara intikal eden veyahut bu teşekküller arasında yapılacak devirler dolayısıyla mülkiyetlerine geçecek olan gayrimenkul, gemi ve diğer deniz vasıtalarının Banka veya kuracağı ortaklıklar namına tescilinden dolayı her hangi bir resim, harç ve intikal vergisi alınmaz.

Banka ve kuracağı ortaklıkların kuruluş muamelelerine mütaallik her çeşit, evrak, hisse senet ve tahvilleri damga resminden müstesnadır.

Geçici dördüncü ve beşinci maddeler teklif veçhile aynen kabul edilmiştir.

Geçici 6 nci maddede Banka ve kuracağı ortaklıklar kadrolarına alınmayan personelden emekliye tâbi hizmetleri beş ve on yıla ve daha fazla seneye kadar olanlara verilecek olan tazminat miktarı komisyonumuzca çok az görülmüş ve birer misli artırılmak suretiyle beş yıla kadar olanlara (2), beş yıldan on yıla kadar olanlara (4) ve on yıldan fazla hizmeti olanlara da (6) aylık ücretleri tasfiye hesabına geçirilmek kaydiyle banka tarafından ödenir, şeklinde düzeltilmiştir.

41 ve 42 nci maddeler aynen kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Ticaret Komisyonuna

tevdî edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Ulaştırma Ko. Bu rapor

Başkanı

Samsun

N. Berkman

Bilecik

Keşşaf Mehmet Kurkut

İmzada bulunamadı

Sözcüsü

Samsun

N. Berkman

Kâtip

Amasya

C. Topcu

Çoruh

M. Bumin

Diyarbakır

K. Tayşi

Muğla

Y. Başer

Giresun

H. Bozbağ

Malatya

L. Sayman

Sivas

İbrahim Duygun
İmzada bulunamadı

Tunceli

H. R. Kulu

Karma Komisyon Raporu

T. B. M. M.

Karma Komisyon

Esas No. 1/224

Karar No. 1

6. VIII. 1951

Yüksek Başkanlığa

Denizbank Türk Anonim Ortaklığı kanunu tasarısını inceliyen Ulaştırma Komisyonunun 31.VII.1950 tarihli raporu, Kamutayın 1.VIII. 1951 tarihli kararıyle Bütçe, Maliye, Adalet, Ekonomi ve Ticaret komisyonlarından müteşekkil olarak kurulan Karma Komisyonumuza havale buyurulmakla Ulaştırma Bakanı ve Denizyolları Umum Müdüriyle Hukuk Müşaviri huzurunda incelendi.

Halen mülhak bütçe ile idare olunan Devlet Denizyolları ve Limanları Umum Müdürlüğünün vazifelerini teşkil eden muhtelif deniz ve liman işletmeleriyle havuzlar ve fabrikaların, fener ve cankurtaran hizmetlerinin Hükümetçe tamamen hususi hukuk hükümlerine tâbi olarak kurulacak ve sermaye çoğunluğu Hazine elinde bulunacak bir Anonim Ortaklığa devri suretiyle bu işlerin Devlete mütemadiyen yüklediği zararların önlenmesi ve âmme hizmetlerinin daha iyi şekilde ifası maksadiyle tasarının hazırlandığı anlaşılmış ve Karma Komisyonumuzca tümü üzerine yapılan müzakerelerde teklifin esası kabul edilerek maddelerin incelenmesi için hazırlıklarda bulunmak üzere bir Su Komisyonu teşkil olunmuştur. Su Komisyonunun vardığı neticeler komisyonumuz umumi heyetince tetkik ve müzakere edilerek ilişik metin kabul edilmiştir.

A) Umumi mütalâa

Devlet Denizyolları ve Limanlarının idare-

sinde bugün tatbik edilen Devlet işletmeciliği usulü, bunların en darı ve en çok merkeziyetçisi olan mülhak bütçe usulüdür. Bu usul son derece zararlı netice vermiş ne idare ve personeli, ne Devlet ve Hazine ve ne de bu işletmelerden hizmet bekliyen halk durumdan hiçbir suretle memnun olmamıştır.

Türk denizeiliğinin mütemadi gelişmesine imkân veren İkinci Dünya harbi gibi deniz ticaretinde olağanüstü kârlara yol açmış müstena bir fırsat devresini de içine alan seneler, bütün dünya deniz işletmecilerini ve bu arada sahillerimizde posta yaparak yük ve yolcu taşımak hakkından mahrum olmalarına rağmen Türk müteşebbislerini ve armatörlerini ummadıkları derecede zengin etmesi karşısında birçok imtiyazlara ve imkânlara malik olan Devlet Denizyolları ve Limanlarının her sene yirmi otuz milyon lira bir açıkla bütçesini kapaması ve hâlen ki yüz milyon liraya yakın borcu bulunmasını teessüf ve hayretle karşılamak icabeder.

Devlet Denizyolları ve Limanları Umum Müdürlüğü İkinci Dünya Harbinden sonra dış memleketlerden birtakım gemiler satınalmış ve bazı gemiler de yaptırmıştır. Bu suretle idare, elindeki gemi tonajını bir mislinden fazla artırmıştır. Fakat hazır alınan gemiler çok büyük masraflarla tadil edilmelerine ve yeni alınanların ise kendi şartlarımıza ve ihtiyaçlarımıza göre plânlarının hazırlanması tabii bulunmasına rağmen yeni getirilen gemilerin ekseriyet itibariyle

tamamen işe ve maksada yarar mahiyette olmadıkları ve mühim işletme zararları doğurdıkları memleket hesabına acınacak bir vâkıa olarak Devletin ve bütün vatandaşların ıstırap mevzuları arasına karışmış bulunmaktadır. Hele dünya deniz ticaretinde umumen kabul edilmiş bir kaide olan «Tip gemi» sistemi yerine deniz ticaret filomuzun birbirine uymıyan gemi için ve ne maksatla yapıldığı bilinmiyen gemiler kolleksiyonundan ibaret olması sistemi, Türk Denizcilğinde, şayanı kayıt bir tonaj yükselmesine rağmen, modern denizcilik anlayışına göre bir gerileme kaydetmemize sebep olmuş ve deniz ticaretinde harb kuvvet konjoktürü içinde bütün dünyaya armatörlerini birkaç senede gemilerini yenilemeye imkân vermiş olan tarihî şans, bilâkis Devlet Denizyolları için birtakım şansızlıklara yol açmıştır. Filhakika dünyada her deniz işletmesi tip gemiler tedarik etmeleri dolayısıyla ellerindeki tip dış gemileri satacak yer bulamazken idarenin ekseriya bunlara rağbet göstermesi ve bunlardan büyük tadillerle yolcu gemileri yapmak yoluna gitmesi ve yeni yaptırılanların ise ekonomik icaplara ve ihtiyaçlarımıza uymaması Devlet Denizyollarının ve bittabi bu idareye bütün hareketlerinde hâkim olan sabık hükümetlerin ne dereceye kadar dünya denizciligindeki hareketler ve inkıflarla alâkadar olmadıklarına ve yüzde yüz Devletçi bir işletme usulü tatbik edilmiş olmasına rağmen, Türk Denizciligini müspet ve kârlı yola getirmek şöyle dursun, bilâkis memleket sırtına birtakım ağır yükler tahmil etmek ve mali kudretimizi birçok bakımlardan baltaalamak neticesine vardıklarına acı birer misal teşkil eder.

Devlet Denizyolları ve Limanları Umum Müdürlüğünün tekelinde bulunan limanlardan bilhassa son zamanlarda hiçbir dünya limanında eşine ve emsaline tesadüf edilemeyecek şekilde, yirmi, yimi beş gün yükünü boşaltamıyan gemilerin demir attığı yer haline gelen İstanbul Limanının feci hali göz önüne alınırsa İstanbul Liman Şirketinin feshiyle bu işlerin tamamen Devlet eline geçmesi tarihi olan 1934 den beri 17 senelik bir müddetin nasıl heba edilmiş olduğu ve memleketimizin dünya ticaretine açık olan bu en mühim kapısının bu halinden Devlet ve milletimizin maddi ve mânevi sahalarda neler ziyan etmekte bulunduğu kolayca anlaşılır.

Bütün bu ve bu gibi şayanı esef neticelerin doğuşunda halen tatbik edilen mülhak bütçeli Devlet işletmeciliği usulünün ve siyasi ve idari otoritenin bu işlerdeki mutlak hâkimiyet sisteminin başlıca âmîl olduğuna şüphe yoktur. Devletin bu işleri, tamamen ticari mahiyette ihtisas ve iş adamlarının eline bırakması ve sadece büyük bir sermayedar gibi işin idaresine karışmıyarak bilânço ve işletme neticelerini kontrol eden umumi ve şüphesiz daha nüfuzlu bir murakabe tesisiyle iktifa etmesi zarureti kendini her şekilde göstermiştir. Aynı zamanda Devlet deniz işletmeciliğinde her sahaya yayılmış olan tekel ve Devlet işletmeciliği zihniyeti ni tasfiye etmek ve bu sahalarda çalışacak hususi müteşebbis ve sermayedarlara ve iş adamlarına yeni sahalara açmak ve bunların Devletie müştereken kâr taksimi esasına göre çalışmalarını sağlayacak yeni bir bünye yaratmak da âcil bir zaruret halindedir. Bütün bu mülâhazalara istinaden Devlet Denizyolları ve Limanları umum Müdürlüğü tarafından yapılan vazife ve hizmetleri gerek doğrudan doğruya ve gerek sermayesinin en az yüzde eili birine iştirak suretiyle kuracağı Anonim Ortaklıkları vasıtasıyla ifa vazifesi kendisine verilecek olan en az yüzde eili bir sermayesi Devlet elinde bulunması gereken Denizbank isimli ve hususi hukuk hükümlerine tâbi bir ortaklık kurulması komisyonumuzca da uygun görülmüştür.

Tasarıda Devlet Denizyolları ve Limanları Umum Müdürlüğünün vazifeleri tamamen Denizbanka verilmekle beraber, halen bu umum müdürlüğün tekelinde olan işlerden mühim bir kısmı serbest bırakılmıştır. Ezcümle:

1. Türk limanları arasında yolcu ve yük taşımak inhisarı kaldırılmış ve bu saha Denizbankla birlikte Türk bayrağını taşıyan gemilere açık bırakılmıştır.

2. Bankanın halen yolcu taşımak tekeline malik olduğu İstanbul Boğazı ve bir kısım Marmara bölgesindeki hudut, halkın ihtiyaçları göz önüne alınarak, bir miktar genişletilmiş ise de gerek bu sahada ve gerek İzmir Körfezindeki tekel sahasında 18 rüsum tonilâtosundan küçük makiNELİ ve motörlü vasıtalarla yapılacak nakliyat tekel dışı bırakılmıştır.

3. Halen İstanbul Boğaz mıntakasında Denizyollarının tekelinde bulunan gemi kurtarma işinde bu tekel boğazlardaki seyrüseferi emniyet al-

tına almak düşüncesiyle Çanakkale Boğazına ve boğaz dışı Türk sahillerine kadar teşmil edilmiş, buna mukabil 300 rüsum tonilâtodan küçük tekneler tekelden istisna olunmuştur.

4. Bankanın tekelindeki limanlarda 300 rüsum tonilâtosundan küçük gemilerin yükleme, boşaltma işleri ve sahipli depo ve sairedaki bu kabîl işler serbest bırakılmıştır.

5. Umumi mağaza ve deniz kıyısı dışında an-trepo açmak bankanın tekeli dışında kalmıştır.

6. Hususi teşebbüse de açık olan sahalarda bankanın bunlara karşı her hangi bir rüçhaniyete malik olamaması için maddelerde âzami titizlik gösterilmiştir.

Bu esaslar dahilinde komisyonumuzca kabul olunan metne göre tasarının maddeleri üzerinde yapılan değişiklikler aşağıda arz olunmuştur.

B) Maddeler üzerinde yapılan değişiklikler

Hükümet ve Ulaştırma Komisyonu değişikliği esas alınarak Komisyonumuzca maddeler üzerinde yapılan esaslı değiştirmeler şunlardır:

Madde 7 : Yolu taşınması ve araba vapur gibi özel araçlarla yük taşınması bankanın tekeline terkedilen sahalarda çalışacak olan küçük vesaitin tekelden istisna edilmesi zarurî görüldüğünden 18 rüsum tonilâtosundan küçük tenekelerle yapılacak bu kabîl işlerin Tekel dışı bırakılmasını teminen maddeye hüküm konmuş ve buna göre maddenin lüzumsuz kalan bir kısmı çıkarılmıştır.

Ulaştırma komisyonunca bu maddeye «Bankalar Kurulu bu tekeli kısmen veya tamamen kaldırmaya ve müddetini tahdide yetkilidir» şeklinde eklenen fıkra ise, bir kanunla konan tekelin yine bir kanunla kaldırılacağı mü-talâasıyla, metinden çıkarılmıştır.

Madde 8 : Bankanın tekeline bırakılan limanlarda, Hükümet tasarısına göre, 30 rüsum tonilâtosundan yukarı gemilerin yükleme ve boşaltılması ve saire hakkında tanınan inhisar çok geniş görülerek Ulaştırma Komisyonunca bu had 300 tonilâtoya çıkarılmıştır. Komisyonumuzca da iştirak olunan bu nokta dışında maddede hükme müessir olmayan kelime ve tertip değişiklikleri yapılmıştır.

Madde 10 : Bankanın tekeline verilen sahalardaki gemi kurtarma işleri için bu tekele gemi büyüklüğü bakımından bir had tanınma-

ması tatbikatta kazaya uğrıyan küçük tekneler için ağır bir mükellefiyet tahmil edeceği düşüncesiyle bu tekel ancak 300 rüsum tonilâtodan büyük gemiler için tanınmış ve maddede bunu sağlayıcı değişiklik yapılmıştır.

Bundan maada maddenin sonunda bulunan «Tekel mıntakası dahilinde kazaya uğrıyan gemiler dışardan araç, uzman veya işçi tedarik etmemek kaydıyla kendi kendilerini kurtarabilirler» fıkrası «Deniz kazalarında gemilerin birbirine yardıma koşmalarına ve kazaya uğrıyan gemilerin, hal ve durumuna göre, tahlisiye ameliyesi mahiyetinde olmadan dışardan acele temin zaruretinde kalacakları bâzı yardımlardan faydalanmalarına mâni olacağı ve tatbikatta birçok ihtilâflara yol açacağı düşüncesiyle» metinden çıkarılmıştır.

Madde 11 : Maddenin sonunda «görevlidir» «kelimesi» «yetkilidir» şeklinde değiştirmek suretiyle Denizbankın gemi ve deniz araçları inşa ve tamir işlerini yapmaya mecbur olmadığı belirtilmiş ve hususi sahaya yeni iş imkânları açılmak istenmiştir.

Madde 12 : Vuzuhu temin için bu maddenin tertibi değiştirilmiştir.

Madde 13 : Devlet Başkanlığına mahsus deniz vasıtalarının bütün masrafları karşılığı olarak Genel Bütçeye her sene konacak ödenek kendisine verilmek kaydıyla bankaca işletileceğinden bahseden bu madde tamamen kaldırılmıştır. Eskiden olduğu gibi artık Devlet Başkanlığına ait irili ufaklı birçok deniz vasıtaları bulunamayacağından sarfınazar, hususi bir mahiyet taşınması istenen bir teşekkülün umumi bütçeye konmuş Devlet tahsisatını topluca alıp bütçenin murakabesine ait usul dışında sarfetmesi ve Devlet Başkanının bineceği vasıtaları ve personelini kendi kontrolü altında bırakması caiz değildir. Birçok memleketlerde bu vasıtalar donanmanın emrinde bulunmasına nazaran Hükümetin bizde de bu usulü tatbik edebileceği ve her halde Denizbank görevleri içinden bu işin çıkarılması gerekliliği düşüncesiyle bu madde kaldırılmıştır.

Madde 14 : Hükümetin 14 ncu maddesi 13 ncu madde olarak kabul edilerek metinden lüzumsuz görülen bir kelime çıkarılmıştır. Ancak bu madde bankanın 10 seneyi geçmemek üzere yapabileceği kabul edilen anlaşmaların bir ortaklık mukavelenamesine bağlanması ve bu or-

taklıkların hususi şirket veya limitet mahiyetinde olabileceği tabii mütalâa edilmiş ve bu sebeple, maddede bu noktanın tasrihine ve fiilen gerek Denizbankın ve gerek teşkil edeceği ortaklıkların hudutsuz mesuliyet esasına dayanan şirketleri, ne kurmak ve ne de bunlara ortak olmak yetkisine malik bulunmadıklarını ayrıca belirtülmesine lüzum görülmemiştir.

Madde 16 : Komisyonumuzca 15 nci madde olarak düzeltilen Hükümetin 16 nci maddesinde kabul olunan beş yüz milyon lira sermaye Ulaştırma Bakanı ve Denizyolları Genel Müdürlüğünün verdiği şifahi malûmata göre, fazla görülmüş ve realiteye daha uygun olmak üzere sermaye 300 milyon liraya ve hisse adedleri de 3 milyona indirilmiştir.

Madde 17 : Komisyonumuzca 16 nci madde olarak düzeltilen bu maddede bir değişiklik yapılmamışsa da Hazine dışında gerçek ve tüzel kişilere tahsis olunan ve tâlibi çıktığı zaman Hazinece bunlara satılması gereken (B) tertip hisselerinin « tüzel » kişi tâbiriyle Devlet İktisadi Teşekkülleri veya sermayesi Devletçe konulmuş bankalar tarafından da satın alınabileceği endişesi komisyonumuza izhar edilmiş ise de esasen bunların özel sermaye sahiplerine veya belediyeler ve ticaret odaları gibi tüzel kişilere tahsis olmasının maksut olduğu düşüncesiyle tathikatta bâzi güçlükler doğurması ihtimali olan mâni bir hükmün maddeye eklenmesinden çekinilmiştir.

Madde 20 : Komisyonumuzun 19 ncu maddesini teşkil eden Hükümetin 20 nci maddesinde sarahati sağlayıcı bâzi değişiklikler yapılmıştır.

Madde 24 : Maliye Bakanlığına « Bankanın her türlü işlem ve hesaplarını doğrudan doğruya veya Devlet İktisadi Teşekkülleri Umumi Murakabe Kurulu marifetiyle denetlemek » yetkisini veren Hükümetin bu maddesi Ulaştırma Komisyonunca kaldırılmış ve bu hükmün bir anonim ortaklığı bünyesi içinde kurulup işlemesi istenen bu teşekkülün ana prensiplerine aykırılığı dolayısıyla kaldırılmasına komisyonumuzca da iştirak olunmuştur.

Madde 25 : Komisyonumuzun 23 ncu maddesini teşkil eden 25 nci madde umum müdür yönetim kurulunun üyesi olarak gösterilmiştir. Umum müdür, mütaakıp madde hükmüne göre, Bakanlar Kurulu kararıyla tayin edilece-

ğinden hisedarlar umumi heyetince seçilmemiş olan bir zatın bu kurula üye olması anonim ortaklıkların hukuki bünyesine uymıyacağından umum müdürün yönetim kurulunda tabii üye olarak bulunacağı şeklinde madde tasrih edilmiştir.

Madde 27 : Komisyonumuzun 25 nci maddesini teşkil eden tasarıdaki 27 nci madde banka kuracağı ortaklıkların personellerinden bahsetmesine göre madde başlığı personeller olarak değiştirildikten sonra, bu maddedeki kasit bu personellerin hususi hukuk kaidelerine tâbi olacağını tasrih etmekten ibaret olmasına göre bunun tasrihinden sonra ayrıca maaş, memurun muhakemat, harcırah kararnamelemine tâbi olmaları belirtmenin zait bulunacağı mütalâasıyla metin kısaltılmış ve hükme müessir olmıyan bâzi kelime düzeltilmeleri yapılmıştır.

Madde 29 : Komisyonumuzun 27 nci maddesini teşkil eden Hükümet tasarısının 29 ncu ve Ulaştırma Komisyonu değişikliğinin 28 nci maddesinde mezkûr komisyonca kabul edilen metnin ikinci fıkrasında bir değişiklik yapılarak bu kanunla kabul edilen tekel mevzuuna veya Millî Savunmaya ait tarifelerin Maliye ve Ulaştırma bakanlıklarından maada Millî Savunma Bakanlığının da iştirakiyle tanzim olunacağı kabul edilmiş ve sonundaki duyurulmaya çalışılır kelimeleri « duyurulur » şeklinde düzeltilmiştir.

Madde 31 : Komisyonumuzun 29 ncu maddesine tekabül eden Hükümet tasarısının 31 nci maddesinde hususi hukuk hükümlerinden mutlâk olarak bahsettikten sonra ayrıca Ticaret Kanununun zikrine lüzum görülmediğinden bu kaldırılmış ve mânaya müessir olmıyan bir kısaltılma yapılmıştır.

Madde 33 : Komisyonumuzun 31 nci maddesinde bir kelime değiştirilmiştir.

Madde 34 : Komisyonumuzun 32 nci maddesini teşkil eden bu maddede lüzumsuz bu bir tekerür kaldırılmıştır.

Madde 39 : Komisyonumuzun 37 nci maddesini teşkil eden bu madde Ulaştırma Komisyonunun tadilen 38 nci madde olarak kabul ettiği şekilde komisyonumuzca da kabul olunmuştur.

Madde 40 : Komisyonumuzca 38 nci madde olarak düzeltilen Hükümet tasarısındaki 40 nci madde, banka ve kuracağı ortaklıklar için mut-

lak olarak kabul edilen istimplâk hakkının yalnız tekel mevzuuna giren işlere inhisar etmesi ve bu istimplâklerin Ulaştırma Bakanlığının kararıyla değil, kanunlarında salâhiyetli kılınmış bakanlık ve mercilerce karara bağlanması maksadiyle metinde ona göre düzeltilme yapılmıştır.

Madde 41 : Komisyonumuzun 39 ncu maddesini teşkil eden bu madde, kaldırılan kanunlarla ücretsiz veya tenzilâtlı tarifeye tâbi nakliyat hakkında mer'î muhtelif kanuni hükümlerin banka ve kuracağı ortaklıklar hakkında uygulanmıyacağından bahsetmektedir. Komisyonumuz bu maddeyi Hükümetin ve Ulaştırma Komisyonunun da aynen kabul ettiği şekilde kabul etmiş, yalnız metinde bir küçük düzeltme yapmıştır.

Ticari mahiyette kâr ve zararını kendi işleriyle karşılması istenen bu müesseseye hususi kanunlarla tenzilâtlı tarife tatbiki veya parasız hizmet ifası mükellefiyetlerinin yükletilemeyeceği aşikâr ve bu bakımdan bunların kaldırılması yerindedir. Ancak Anonim Ortaklığına tanınan bu serbestinin, yolcu nakliyatında şimdiye kadar tenzilâtlı tarifeden istifade eden talebeler, askerler ve sarı kart hâmilî basın mensupları hakkında bu tenzilâtın kaldırılması ve vazifeleri icabı seyahate mecbur olan milletvekillerine tatbiki zaruri ücretsiz seyahat usulünün değiştirilmesi gibi neticeler doğurmayacağı ve bunların Komisyonumuzca kabul edilen metne göre tasarının tarifeden bahseden 26 ve 27 nci maddeleri hükümleri dâhilinde daima nazarı dikkate alınacağı Ulaştırma Bakanı ve Devlet Denizyolları Umum Müdürü tarafından beyan edilmiş ve Komisyonumuzca da tarifelerin tanziminde Hükümetçe bu beyanat dâhilinde keyfiyetin dikkate alınması temenniye şayan görülmüştür.

Geçici madde 2 : Tasarının Devlet Denizyolları ve Limanları Genel Müdürlüğünün tasfiyesi için teşkil edilecek kuruldaki bahseden geçici ikinci maddesinde kabul edilen iki senelik tasfiye müddeti çok görülerek bu müddet bir seneye indirilmiştir.

Geçici madde 5 : Maddenin son fıkrası geçici altıncı maddedeki değişiklik dolayısıyla lüzumsuz kaldığından kaldırılmıştır.

Geçici madde 6 : Bu madde Banka ve kura-

cağı ortaklıklar kadrolarına alınmayan persanelere verilecek tazminattan bahsetmekte ise de buraya konan hükümler tasfiyeye tâbi tutulacak olan Devlet Denizyolları ve Limanları Umum Müdürlüğü memur ve müstahdemleri için halen yürürlükte olan nizamname hükümlerine uymadığından verilecek tazminat bunlar hakkında tabii ve müstesap hak olan bu hükümlere göre ayarlanarak madde yeniden kaleme alınmıştır.

Madde 42 : Kanunun yayımından itibaren yürürlüğe gireceğinden bahseden Hükümetin 42 nci maddesi Komisyonumuzca 40 nci madde olarak kabul edilmiştir.

Madde 43 : Son hüküm de 41 nci madde olarak kabul edilmiştir.

Bu suretle yapılan değişikliklerle komisyonumuzca hazırlanan metin, ivedelik ve yeğlikle müzakeresi kararıyla, Ulaştırma Komisyonunun değiştirmesi, Hükümet tasarısı ve gerekçeleriyle birlikte, Kamutayın Yüksek tasviplerine sunulmak üzere takdim kılındı.

Karma Komisyon Başkanı

İstanbul

A. H. Başar

Kâtip

Erzurum

S. Başak

Afyon K.

A. Veziroğlu

Amasya

H. Koray

İmzada bulunamadı

Ankara

H. Bulgurlu

Ankara

A. Gedikoğlu

İmzada bulunamadı

Ankara

H. Ş. İnce

Balıkesir

Söz hakkım mahfuzdur

V. Asena

Çorum

M. Güney

Edirne

M. Enginün

İmzada bulunamadı

Sözcü

Kastamonu

Ş. Kerimzade

Afyon K.

S. Kerman

Afyon K.

G. Yiğitbaşı

Ankara

S. Benli

İmzada bulunamadı

Ankara

O. Ş. Çiçekdağ

Ankara

O. T. İltekin

Ankara

F. Seyhan

Balıkesir

E. Güreli

İmzada bulunamadı

Çorum

Söz hakkım mahfuzdur

H. Ortakçoğlu

Elâzığ

Ö. F. Sanaç

Erzurum
E. Karan

Eskişehir
A. Potuoğlu

İstanbul
A. Moshos
İstanbul
C. Türkgeldi
İzmir
T. Güreerk

Tütün ortaklığı Geçici
Komisyonun Sözcüsü
olduğundan buluna-

madı
Kocaeli
E. Alican
Kocaeli
H. Başak
İmzada bulunamadı

Konya
R. Birand
İmzada bulunamadı
Konya
M. A. Ülgen

Kütahya
A. Kavuncu
İmzada bulunamadı
Manisa
Ş. Ergin
Niğde

Söz hakkım mahfuzdur
N. Bilge

Rize
I. Akçal
Seyhan
S. Barı

Erzurum
Söz hakkım mahfuz
olmak üzere
E. Nutku

Giresun
Bâzı maddelerde söz
hakkım mahfuzdur

H. Erkmen
İstanbul
F. Sayımer
İzmir
B. Bilgin
Kırklareli
Ş. Bakay
İmzada bulunamadı

Kocaeli
M. Yılmaz
Konya
K. Ataman

Konya
S. Gürol

Kütahya
M. Alkin
İmzada bulunamadı
Malatya
Muhalifim
H. Fırat
Muş
F. Kılıçlar
Ordu

Söz hakkım kalmak
üzere
R. Aksoy
Samsun
F. Tüzel
Sivas

Kanun kemal ve kusur-
ları üzerinde söz hak-
kım mahfuzdur
H. İmre

Sivas
H. Yüksel

Tokad
S. Atanç
Zonguldak
F. Açıksöz
İmzada bulunamadı
Zonguldak
Söz hakkım mahfuz
kalmak şartıyla
R. Sivişoğlu

Muhalefet şerhi

Denizbank kanunu tasarısı hususi sermaye
ve şahıslara inhisar hakkı tanımaktadır.

İktisadi meslekin hususi şahıslara inhisar
vermeye müsait olmadığından tasarıya muhali-
fim.

Trabzon
C. Zamangül

Tasarının 22 nci maddesinde ve komisyo-
nun 20 nci maddesinde Hazinesin % 51 hisse-
sinin Genel Kurulda ne şekilde temsil edilece-
ğinin kanun metnine alınmamasını doğru bul-
muyorum. Bu sebeple mezkûr maddenin tasarı-
daki şekilde kabulüne muhalifim.

Tasarının 25 nci maddesinde ve komisyo-
nun 23 ncü maddesinde Genel müdürün Ba-
kanlar Kurulu tarafından tâyin edilmesini
İdare Meclisinin salâhiyetlerine tecavüz telâk-
ki etmekteyim.

Bu şekilde bilhassa ilk zamanlarda hisse-
leri de Devlet elinde bulunacağına göre Bakan-
lar Kurulunca re'sen tâyin edilecek bir Genel
müdürün İdare Meclisi kararlarını tanımaması
halinde mevzuu fazla hırpalıyacak durumların
hâsıl olabileceğini mütalâa ediyorum. Bu se-
beple mezkûr maddeye muhalifim.

Zonguldak
C. Kıpçak

Tekirdağ
Y. Z. Tuntaş
İmzada bulunamadı
Urfa
Ö. Cevheri
Zonguldak
H. Balık

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Denizbank Türk Anonim Ortaklığı kanun tasarısı

I - Kuruluş

Kuruluş

MADDE 1. — Denizbank adıyla, Türk sularında ve yabancı denizlerde ulaştırma işlerini ve bu işlerle ilgili her türlü teşebbüslerle bu kanunda gösterilen diğer hizmetleri yapmak ve bu kanunla özel hukuk hükümlerine göre idare edilmek üzere anonim ortaklık şeklinde bir banka kurmak için Hükümete yetki verilmiştir.

Diğer ortaklıklar

MADDE 2. — Banka bu kanunla kendisine tevdi edilen işleri ya doğrudan doğruya yapmaya yahut sermayesinin yarısından fazlasına katılmak suretiyle kuracağı anonim ortaklıklarla yaptırmaya yetkilidir. Ancak, tekel şeklindeki işlerin ortaklıklara yaptırılması Bakanlar Kurulu kararına bağlıdır.

Merkez

MADDE 3. — Bankanın merkezi İstanbul'dadır. Banka ve kuracağı ortaklıklar yurt içinde ve Maliye Bakanlığının önceden izni alınmak şartıyla yurt dışında lüzum gördükleri yerlerde şube ve acentalıklar açabilirler.

Süre

MADDE 4. — Bankanın süresi, kesin kuruluş gününden başlamak üzere (99) doksan dokuz yıldır.

II - Görev ve yetkiler

Bankacılık

MADDE 5. — Banka, Deniz ulaştırmasıyla doğrudan doğruya veya dolayısıyla ilgili hususlarda her türlü banka muamelelerini yapmaya ve bilhassa gemi inşa, tamir ve mubayaa eden veya deniz işletmeciliği yapan gerçek veya tüzel kişilere kanuni hadler dairesinde ve Banka'ar Kanununda sayılan karşılıklardan başka gayrimenkul veya gemi ipotekleri mukabilinde krediler açmaya, vâdeli vâdesiz her türlü tasarruf ve diğer mevduatı kabul etmeye ve

ULAŞTIRMA KOMİSYONU DEĞİŞTİRİŞİ

Denizbank Türk anonim ortaklığı kanun tasarısı

1 — Kuruluş

Kuruluş

MADDE 1. — Hükümetin birinci maddesi komisyonun birinci maddesi olarak kabul edilmiştir.

Diğer ortaklıklar

MADDE 2. — Hükümetin ikinci maddesi komisyonun ikinci maddesi olarak kabul edilmiştir.

Merkez

MADDE 3. — Bankanın merkezi İstanbul'dadır. Banka ve kuracağı ortaklıklar yurt içinde ve yurt dışında lüzum gördükleri yerlerde şube ve acentalıklar açabilirler.

Süre

MADDE 4. — Hükümetin dördüncü maddesi komisyonun dördüncü maddesi olarak kabul edilmiştir.

II - Görev ve yetkiler

Bankacılık

MADDE 5. — Hükümetin beşinci maddesi komisyonun beşinci maddesi olarak kabul edilmiştir.

Ha.

çeşitli banka muamelelerini yapmaya yetkilidir.

Türkiye kıyılarında ve yabancı denizlerde nakliyat

MADDE 6. — Banka, Türkiye kıyılarında muntazam posta seferleri yaparak yolcu taşımakla görevli ve Türk ve yabancı sularda her türlü yolcu, yük ve hayvan taşımaya yetkilidir.

Banka, seyrüsefer güvenliği bakımından idaresi Bakanlar Kurulu kararı ile kendisine bırakılacak geçit mahiyetindeki Boğazlarla Türkiye kıyılarında muntazam posta seferlerinin uğrağı olan yerlerdeki iskele, rıhtım ve kanallardan 3004 sayılı Kanun gereğince kendisine verilecek olanları işletmekle görevlidir.

Şehir hatları

MADDE 7. — Banka, Küçükçekmece ile Türkiye arasındaki mevhum hattın doğusunda kalan Marmara bölgesi ile Karadeniz boğazı ve Haliç'te ve Foça ile Ahırli arasındaki mevhum hattın Güneyinde bulunan İzmir Körfezinde makinelili ve motörlü araçlarla yolcu nakli ve araba vapurları, feribotlar ve benzeri özel araçlarla yük nakli işlerini tekel şeklinde yapmakla görevlidir.

Gezinti veya tetkikat yapmak, hasta veya cenaze nakletmek gibi maksatlarla yapılan ârizi ve gayrimuntazam seferlerle normal olarak banka tarafından hiçbir gemi uğratılmıyan veya anormal sebepler neticesinde gemi uğratılması inkıtaa uğrıyan iskelelere vâkı olacak her türlü nakliyat bu sebeplerin devam müddetince ve bu iskelelere munhasır olmak üzere bu maddede yazılı tekel dışında kalır.

Liman işleri

MADDE 8. — Banka, Türkiye limanlarında:
a) Yolcuların beraberlerindeki zat ve ev eşyası ile 30 rüsum tonilâtosundan aşağı gemi-

Ulaç. K.

Türkiye kıyılarında ve yabancı denizlerde nakliyat

MADDE 6. — Banka, Türkiye kıyılarında muntazam posta seferleri yaparak yolcu taşımakla görevli ve Türk ve yabancı sularda her türlü yolcu, yük ve hayvan taşımaya yetkilidir.

Banka seyrüsefer güvenliği bakımından idaresi Bakanlar Kurulu kararıyla kendisine bırakılacak geçit mahiyetindeki boğazlarla Türkiye kıyılarında muntazam posta seferlerinin uğrağı olan yerlerdeki iskele, rıhtım ve kanallardan 3004 sayılı Kanun gereğince kendisine verilecek olanları işletmekle görevlidir. Banka Van Gölü işletmesini özel kanununa göre işletmekle görevlidir.

Şehir hatları

MADDE 7. — Banka, Küçükçekmece ile Türkiye arasındaki mevhum hattın doğusunda kalan Marmara bölgesiyle Karadeniz boğazı ve Haliç'te ve Foça ile Ahırli arasındaki mevhum hattın Güneyinde bulunan İzmir körfezinde makinelili ve motörlü araçlarla yolcu nakli ve araba vapurları, feribotlar ve benzeri özel araçlarla yük nakli işlerini tekel şeklinde yapmakla görevlidir.

Bakanlar Kurulu bu tekel kısmen veya tamamen kaldırmaya ve müddetini tahdide yetkilidir.

Gezinti veya tetkikat yapmak, hasta veya cenaze nakletmek gibi maksatlarla yapılan ârizi ve gayrimuntazam seferlerle normal olarak banka tarafından hiçbir gemi uğratılmıyan veya anormal sebepler neticesinde gemi uğratılması inkıtaa uğrıyan iskelelere vâkı olacak her türlü nakliyat bu sebeplerin devam müddetince ve bu iskelelere münhasır olmak üzere bu maddede yazılı tekel dışında kalır.

Liman işleri

MADDE 8. — Banka, Türkiye limanlarında:
a) Yolcuların beraberlerindeki zat ve ev eşyasıyla 300 rüsum tonilâtosundan aşağı gemiler-

Hâ.

lerdeki eşya hariç olmak üzere, deniz yoluyla gelen ve giden bütün emtianın her türlü yükleme ve boşaltma ve aktarma işlerini yapmaya;

b) Gemilere tatlı su verme, ihrakiyelerini yükleme, boşaltma ve aktarma işlerini yapmaya ve bu işler için gereken tesisleri vücuda getirmeye ve işletmeye;

c) Deniz yolu ile gelen ve giden eşya için antrepolar, ambarlar, sundurmalar, hangarlar, açık sahalar ve deniz yolcu salonları tesis edip işletmeye;

ç) Bu kanun gereğince devralacağı rıhtımlarla ilerde tevsi ve yeniden tesis edeceği rıhtımları işletmeye;

d) Deniz yolu ile gelen maden kömürü ve bu cins yakıtlar ile her nevi akar yakıtları alma, verme bölgelerini tesis edip işletmeye;

e) Palamar şamandıraları tesis ile işletmeye;

f) Kılavuzluk, romorkörcülük ve dalgıçlık işlerini yapmaya;

Yetkilidir.

Banka, bu hizmetleri İstanbul, İzmir ve Trabzon limanları ile Bakanlar Kurulu kararı ile kendisine tevdi edilecek diğer limanlarda tekel şeklinde yapmakla görevlidir.

Denizde can ve mal güvenliği işleri

MADDE 9. — Banka, Türkiye kıyılarında kurulmuş bulunan ve ilerde kurulacak olan fenerleri, radyofarları, deniz işaretlerini, sis düdüklarini ve benzeri kıyı emniyeti cihaz ve tesislerini ve can kurtarma istasyonlarını tekel şeklinde işletmekle görevlidir.

Bu tesislerin inşa, tamir, yenileme, tevsi ve teçhizleri Banka tarafından yapılır.

Ulaş. K.

deki eşya hariç olmak üzere, deniz yolu ile gelen ve giden bütün emtianın her türlü yükleme ve boşaltma ve aktarma işlerini yapmaya;

b) 300 rüsum tonundan yukarı gemilere tatlı su verme, ihrakiyelerini yükleme, boşaltma ve aktarma işlerini yapmaya ve bu işler için gereken tesisleri vücuda getirmeye ve işletmeye.

c) Deniz kıyısında deniz yolu ile gelen ve giden eşya için antrepolar, ambarlar, sundurmalar, hangarlar, açık sahalar ve deniz yolcu salonları tesis edip işletmeye;

ç) Bu kanun gereğince devralacağı rıhtımlarla ilerde tevsi ve yeniden tesis edeceği rıhtımları işletmeye;

d) Deniz kıyısında deniz yolu ile gelen maden kömürü ve bu cins yakıtlar ile her nevi akaryakıtları alma, verme bölgelerini tesis edip işletmeye;

e) Palamar şamandıraları tesis ile işletmeye;

f) Klavuzluk, işlerini yapmaya;

yetkilidir.

Banka, bu hizmetleri İstanbul, İzmir ve Trabzon limanları ile Bakanlar Kurulu kararıyla kendisine tevdi edilecek diğer limanlarda tekel şeklinde yapmakla görevlidir.

Banka, Tekel içi veya dışı limanlarda tekeli tazammun etmemek şartıyla romorkörcülük, dalgıçlık işlerini yapmaya ve birinci fıkrada sayılı hizmetler için aynı fıkrada mevcut tahdidat dışında kalan aynı çeşit hizmetleri veya bu hizmetlerle ilgili diğer işleri de görmeye yetkilidir.

Şu şartla ki, c ve d fıkralarında mevzuubahs olan hizmetlerde deniz kıyısında hakiki veya hükmi şahıslara ait depo, antrepo, sundurmalarda yapılan işler yalnız kendi ihtiyaçları için mevzuubahs olduğu takdirde tekel harici addedilir; umumi mağazalar hakkında 14 ncu madde hükümleri uygulanır.

Denizde can ve mal güvenliği işleri

MADDE 9. — Hükümetin dokuzuncu maddesi komisyonun dokuzuncu maddesi olarak kabul edilmiştir.

Hü.

Denizde gemi kurtarma işleri

MADDE 10. — Banka, bütün denizlerde gemi kurtarma, ve yardım işlerini yapmaya yetkilidir.

Banka, Karadenizde Şile feneri ile Karaburun arasındaki Türk karasuları ile Ege denizinde Bozcaada ve İmroz adası sahilleri de dâhil olmak üzere Bababurnu ile Saroz körfezinde Kilimli mevki arasındaki Türk karasularında ve bu iki hudut arasında kalan Karadeniz ve Çanakkale boğazları ile Marmara Denizinde kazaya uğrıyan - Harb gemileri hariç - bütün gemilerin ve yüklerinin kurtarma, yardım işlerini tekel şeklinde yapmakla görevlidir.

Tekel mıntakası dâhilinde kazaya uğrıyan gemiler dışardan araç, uzman veya işçi tedarik etmemek kaydiyle kendi kendilerini kurtarabilirler.

Fabrika ve havuzlar

MADDE 11. — Banka, gemi ve diğer deniz araçları inşa, tamir, tadil ve havuzlama işlerini yapmakla görevlidir.

Çebitli işler

MADDE 12. — Banka;

a) Görev ve yetkileri içine giren veya bunlarla ilgili bulunan hizmetlerin ifasında gerek Bankanın ve gerekse diğer hakiki veya hükmi şahısların mâruz kalacakları her türlü rizikolara karşı her nevi sigorta muamelelerini doğrudan doğruya veya diğer sigorta şirketleriyle birlik-
te yapmaya,

b) Turizm ve spor işlerinin denize ait kısımlarıyla ilgilenmeye,

c) Deniz Sağlık ve Sosyal Yardım müesseselerini kurup işletmeye yetkilidir.

Devlet Başkanlığına Ait Deniz Vasıtaları

MADDE 13 — Banka, Devlet Başkanlığına mahsus deniz vasıtalarını, bütün masrafları karşılığı olarak genel bütçeye her sene konacak ödenek toptan kendisine verilme suretiyle, işletmekle görevlidir.

Ulaş. K.

Denizde gemi kurtarma işleri

MADDE 10. — Hükümetin onuncu maddesi Komisyonun onuncu maddesi olarak kabul edilmiştir.

Fabrika ve havuzlar

MADDE 11. — Hükümetin 11 nci maddesi komisyonun on birinci maddesi olarak kabul edilmiştir.

Çebitli işler

MADDE 12. — Hükümetin on ikinci maddesi komisyonun on ikinci maddesi olarak kabul edilmiştir.

Devlet Başkanlığına ait deniz vasıtaları

MADDE 13. — Hükümetin on üçüncü maddesi komisyonun on üçüncü maddesi olarak kabul edilmiştir.

Hü.

Bankanın diğer işbirlikleri

MADDE 14 — Banka veya kuracağı Ortaklıklar görev ve yetkileri ile ilgili işlerin görülmesine ve tesislerin işletilmesine dair gerçek veya tüzel kişilerle süresi (10) yılı geçmiyen muvakkat anlaşmalar yapabilirler. Aynı çeşit işlerin Resmî Daire ve Müesseselerce doğrudan doğruya yapılmasına lüzum görülen hallerde Banka veya kuracağı Ortaklıklara verilmesi gereken tazminat ile gerekli diğer şartlar bu Daire ve Müesseselerle Banka veya kuracağı Ortaklıklar arasında yapılacak anlaşmalarla tesbit olunur.

Bankanın Tekel sahasında kurulmuş ve kurulacak Umumi Mağazaların, gümrüklenmemiş giriş eşyasının Antrepoculuğunu, Depoculuğunu ve benzeri diğer işleri ifa edebilmeleri Denizbank'ın mütalâası alınmak suretiyle Ekonomi ve Ticaret, Ulaştırma ve İşletmeler Bakanlıklarınca evvelden tesbit olunacak umumi esaslar dâhilinde mümkündür.

Bankanın Tekel sahasında fiktif Antrepo açmak isteyenler Gümrük Kanununun hükümlerini ifa etmekle beraber ayrıca Banka ile anlaşma yapmaya mecburdurlar.

Devlet Demiryollarının hakları

MADDE 15 — Bu kanunun yayını tarihinde Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü tarafından idare olunan liman, rıhtım ve iskelelerle buralarda mevcut ve yeniden yapılacak tesisata mütaallik haklar mahfuzdur.

III - Malî Hükümler

Sermaye

MADDE 16 — Bankanın itibarî sermayesi her biri (100) lira kıymetinde nâma muharrer (5) milyon hisseye ayrılmış (500) milyon Türk lirasıdır. Mütaaddit hisseleri ihtiva etmek üzere çıkarılacak hisse senetlerinden her birinin ihtiva edeceği hisse miktarı ile her tertibin mecmu miktarı ana sözleşmede gösterilir.

Ulaş. K.

Bankanın diğer işbirlikleri

MADDE 14. — Banka veya kuracağı ortaklıklar görev ve yetkileri ile ilgili işlerin görülmesine ve tesislerin işletilmesine dair gerçek veya tüzel kişilerle süresi (10) yılı geçmiyen muvakkat anlaşmalar yapabilirler. Aynı çeşit işlerin resmî daire ve müesseselerce doğrudan doğruya yapılmasına lüzum görülen hallerde Banka veya kuracağı ortaklıklara verilmesi gereken tazminat ile gerekli diğer şartlar bu daire ve müesseselerle Banka veya kuracağı ortaklıklar arasında yapılacak anlaşmalarla tesbit olunur.

Bankanın tekel sahasında kurulmuş ve kurulacak umumi mağazaların antrepoculuk ve depoculuk ve benzeri diğer işleri ifa edebilmeleri Denizbank'ın mütalâası alınmak suretiyle Ekonomi ve Ticaret, Ulaştırma ve İşletme Bakanlıklarınca evvelden tesbit olunacak umumi esaslar dâhilinde mümkündür.

Bankanın tekel sahasında fiktif antrepo açmak isteyenler Gümrük Kanununun hükümlerini ifa etmekle beraber ayrıca, Banka ile anlaşma yapmaya mecburdurlar.

Devlet Demiryollarının hakları

MADDE 15. — Hükümetin on beşinci maddesi komisyonun on beşinci maddesi olarak aynen kabul edilmiştir.

III - Malî hükümler

Sermaye

MADDE 16. — Hükümetin on altıncı maddesi komisyonun on altıncı maddesi olarak aynen kabul edilmiştir.

H.

Hisse senetleri

MADDE 17. — Hisse senetleri (A) ve (B) gruplarına ayrılmış olup bunlardan :

- A grubu sermayenin % 51 ini
B » » % 49 unu

teşkil eder.

A grubu Hazineye,

B grubu gerçek veya tüzel kişilere tahsis edilmiştir.

B grubu hisse senetleri, gerçek veya tüzel kişilerden isteklisi çıktığı zaman satılmak üzere, Hazine tarafından taahhüt olunur.

Hazine hisselerinin karşılığı

MADDE 18. — Hazine tarafından taahhüt olunacak hisse senetleri :

a) Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğünün bu kanunun geçici 1 nci maddesi gereğince tanzim olunacak devir bilânçosunda tesbit edilecek sermayenin bankaya intikali;

b) Bakanlar Kurulu kararı ile bankaya verilmesi uygun görülecek Hazineye ait menkul ve gayrimenkul malların devri;

c) Bankanın dağıtacağı yıllık kârlardan Hazine hissesine düşen miktarın tahsisi,

ç) Hazine tarafından deruhte olunan (B) hisse senetlerinin ~~satılması~~ halinde tutarlarının bankaya tevdi, suretiyle ödenir.

Tahvil ve kredi

MADDE 19. — Banka en az (20) yılda itfa edilmek şartıyla ve Hazine kefaletiyle tahvil çıkarabilir. Tahvillerin ihraç şekil ve şartları Maliye Bakanlığının muvafakati ile tesbit olunur.

Bankanın akdedeceği kısa ve uzun vâdeli kredilere de Maliye Bakanlığı kefalet etmeye yetkilidir.

Ancak, çıkarılacak tahvillerle akdedilecek kısa ve uzun vâdeli istikraz ve kredilerin yekûnu hiçbir zaman bankanın ödenmiş sermayesini tecavüz edemez.

Ulaş. K.

Hisse senetleri

MADDE 17. — Hükümetin on yedinci maddesi komisyonun on yedinci maddesi olarak aynen kabul edilmiştir.

Hazine hisselerinin karşılığı

MADDE 18. — Hükümetin on sekizinci maddesi komisyonun on sekizinci maddesi olarak aynen kabul edilmiştir.

Tahvil ve Kredi

MADDE 19. — Hükümetin on dokuzuncu maddesi komisyonun on dokuzuncu maddesi olarak aynen kabul edilmiştir.

Hü.

Kârın dağıtımı

MADDE 20. — Bankanın yıllık sâfi kârından :

- a) % 15 i, ödenmiş sermayenin yarısına varıncaya kadar âdi ihtiyat sermaye;
 - b) % 10 u, ödenmiş sermayenin yarısına varıncaya kadar olağanüstü ihtiyat sermayeye;
 - c) Genel Kurulca tâyin edilecek nispetler dairesinde sabit kıymetler karşılıklarına,
 - ç) % 5 i genel kurul tarafından tâyin edilecek nispet ve esaslar dairesinde yönetim kurulu üyeleri ile banka memurlarına;
- ayrıldıktan sonra bakiyesi, hisse senetlerinin ödenmiş kıymetleri üzerinden hissedarlara tevzi olunur.

İhtiyat sermayeleri

MADDE 21. — Âdi ihtiyat sermaye bankanın ilerde vukuu muhtemel zararlarını karşılamak üzere tefrik olunur. Olağanüstü ihtiyat sermayenin kullanım tarzı ana sözleşmede gösterilir. Bu sermaye bankada, Bankalar Kanununun 31 nci maddesinde yazılı ihtiyata da tekabül eder.

IV - İdari hükümler

Genel kurul

MADDE 22. — Genel Kurul, banka hisse sahiplerinden kurulur. Her (10) hisseye sahip olanın, veya bu miktar hisseyi temsil edenin, Genel Kurulda bir rey vardır. (10) hisseden fazlaya sahip olanların yukardaki nispete göre belli olacak sayıda, tahdide bağlı olmaksızın, rey hakkı vardır.

Yukardaki fıkra hükmü bankanın kuracağı ortaklıklara da aynen tatbik olunur.

Murakıplar

MADDE 23. — Bankanın Genel Kurul toplantısında, (A) grubu hisse senedi sahibi tarafından 2 ve (B) grubu hisse senedi sahipleri tarafından da 1 murakıp ve aynı suretle 3 yedek murakıp seçilir. Murakıplar Genel Kurula verecekleri yıllık rapordan ayrı olarak Banka yönetim Kuruluna her ay, Maliye ve Ulaş-

Ulaş. K.

Kârın dağıtımı

MADDE 20. — Hükümetin yirminci maddesi komisyonun yirminci maddesi olarak aynen kabul edilmiştir.

İhtiyat sermayeler

MADDE 21. — Hükümetin yirmi birinci maddesi komisyonun yirmi birinci maddesi olarak aynen kabul edilmiştir.

IV - İdari hükümler

Genel Kurul

MADDE 22. — Hükümetin yirmi ikinci maddesi komisyonun yirmi ikinci maddesi olarak aynen kabul edilmiştir.

Murakıplar

MADDE 23. — Hükümetin yirmi üçüncü maddesi komisyonun yirmi üçüncü maddesi olarak aynen kabul edilmiştir.

Hü.

Ulaş. K.

tırma Bakanlıklarına her üç ayda bir rapor vermeye mecburdurlar.

Murakıpların nitelikleri, yetki ve sorumlulukları, ana sözleşmede gösterilir.

Hazinenin denet hakkı

MADDE 24. — Maliye Bakanlığı, bankanın her türlü işlem ve hesaplarını doğrudan doğruya veya Devlet İktisadi Teşekkül'eri Umumi Murakabe Kurulu marifetiyle denetlemek yetkisine sahiptir.

Yönetim Kurulu

MADDE 25. — Bankanın Yönetim Kurulu, Genel Kurul toplantısında (A) grubu hisse senedi sahibi tarafından seçilecek dört ve (B) grubu hisse senedi sahipleri tarafından seçilecek üç üye ile Genel Müdürden tereküp eder. Yönetim Kurulu üyelerinin hizmet süreleri, nitelikleri, yetki ve sorumlulukları ana sözleşmede gösterilir.

Genel Müdür

MADDE 26. — Bankanın Genel Müdürü, Bakanlar Kurulu tarafından tâyin olunur. Genel Müdürün nitelik, görev, yetki ve sorumlulukları ana sözleşmede gösterilir.

Memurlar

MADDE 27. — Banka ve kuracağı ortakların personeli tamamen hususi hukuk kaidelerine tâbi olup, umumiyetle Devlet memurlarına veya bu çeşit memurlara benzetilen memur ve müstahdemlere uygulanan kanunlara ve bilhassa 3656, 3659 sayılı kanunlarla maaş, Memurin Muhakematı Kanunu, 3499 sayılı Kanunun 5 nci, 4353 sayılı Kanunun 38 nci maddeleri, Harcirah Kararnamesi ve tadilleri hükümlerine tâbi değildir.

Banka ve kuracağı ortakların - İş Kanununa tâbi personeli müstesna - bütün memurları hakkında 5434 sayılı Kanun hükümleri uygulanır.

Emeklilik keseneğine esas aylıkları sözü geçen kanunun 15 nci maddesiyle tesbit edilmiş bulunanların intibakları 3659 sayılı Kanuna göre yapılır.

İş ve İşçi Sigortaları Kanunu hükümlerine

Yönetim Kurulu

MADDE 24. — Hükümetin yirmi beşinci maddesi komisyonun yirmi dördüncü maddesi olarak aynen kabul edilmiştir.

Genel Müdür

MADDE 25. — Bankanın Genel Müdürü, Bakanlar Kurulu tarafından tâyin olunur. Genel Müdürün nitelik, görev, yetki ve sorumlulukları ana sözleşmede gösterilir.

Memurlar

MADDE 26. — Hükümetin yirmi yedinci maddesi komisyonun yirmi altıncı maddesi olarak aynen kabul edilmiştir.

Hü.

tâbi olup da bankanın katî kuruluşu tarihinde Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğünde emeklilik hakkı tanınan ve 5434 sayılı Kanununun 12 nci maddesinin (C) fıkrasında yazılı her çeşit hizmetlerden banka ve kuracağı ortaklara alınanların emeklilik hakları devam eder.

Banka ve kuracağı ortaklar, memurları hakkında ihtiyaca uygun kadro ve statülerin tertip ve tanziminde serbestirler.

V - Tarifeler

Tarifeler

MADDE 28. — Banka ve kuracağı ortaklıkların tarifelerinin yapılmasında tarife tekniğinin icapları ve banka ve kuracağı ortaklıkların ekonomik bünyeleri ile birlikte Devletin Ulaştırma, Millî İktisat, Millî Savunma ihtiyaç ve gelişme esasları ve memleketin iktisadi ve içtimai zaruret ve icapları göz önünde tutulur ve bu ihtiyaç, icap ve zaruretlere uygun özel hükümler tarifelerde gösterilir.

Teknik ve malî inikâsları tanzim ve karşılıkları temin olunmadan her hangi bir suretle tarifelere müessir bir hüküm veya bir külfet banka ve kuracağı ortaklıklara tahmil olunamaz.

Mahiyetleri icabı tarifelere bağlanmayan hizmetlerin navlun, ücret ve diğer şartları ticari icaplara ve özel hukuk hükümlerine göre banka veya kuracağı ortaklıklarca tâyin ve tesbit olunur.

Tarifelerin yürürlük şekil ve şartları

MADDE 29. — Banka ve kuracağı ortaklıkların görev ve yetkileri içine giren veya bunlarla ilgili işlerin halka arz şekil ve şartlarına, ücret miktarlarıyla cezai şartlarına ve tahsil tarzlarına mütaallik tarifeler, alâkalı servis veya ortaklıklarca hazırlanıp, banka yönetim kurulunun kabulü ile tekemmül eder.

Ancak, tekel mevzuuna giren hizmetlere ait tarifelerle genel ve katma bütçeli dairelere tatbik edilecek tarifeler, Maliye ve Ulaştırma Bakanlıkları ile banka tarafından müştereken tanzim olunur.

Tarifeler, Resmî Gazete ile yayınlanır ve yü-

Ulaş. K.

V - Tarifeler

Tarifeler

MADDE 27. — Hükümetin yirmi sekizinci maddesi komisyonun yirmi yedinci maddesi olarak aynen kabul edilmiştir.

Tarifelerin yürürlük şekil ve şartları

MADDE 28. — Banka ve kuracağı ortaklıkların görev ve yetkileri içine giren veya bunlarla ilgili olan işlerin halka arz şekil ve şartlarına, ücret miktarlarıyla cezai şartlarına ve tahsil tarzlarına mütaallik tarifeler, alâkalı servis veya ortaklıklarca hazırlanıp, Banka Yönetim Kurulunun kabulü ile tekemmül eder.

Ancak, tekel mevzuuna giren hizmetlere ait tarifeler Maliye ve Ulaştırma bakanlıkları ile banka tarafından müştereken tanzim olunur.

Tarifeler, Resmî Gazete ile yayınlanır ve yürürlük tarihi gösterilir. Bu suretle yayınlanan tarife hükümleri bütün ilgililer hakkında

Hâ.

rürlük tarihi gösterilir. Bu suretle yayımlanan tarife hükümleri bütün ilgililer hakkında lüzum ifade eder. Muayyen bir mahalli daha ziyade ilgilendiren tarifeler ayrıca mahallî gazetelerle veya sair suretle halka duyurulmaya çalışılır.

Kesirler

MADDE 30. — Tarifelere göre alınacak ücretler ile tahsil olunacak vergi ve resimler toplanmalarında yirmi para ve daha aşağı kesirler atılır ve yirmi paradan fazla kesirler kuruşa iblâğ olunur.

Şu kadar ki, bu iblâğ ve tenziller toplama dâhil vergilerin asli nispet ve miktarlarına müessir olmaz.

VI - Çeşitli hükümler

Hukuki rejim

MADDE 31. — Banka ve kuracağı ortaklıklar bu kanun ve ana sözleşmelerinde sarahat olmayan hallerde Ticaret Kanunu ve diğer özel hukuk hükümlerine tâbi olup 1050, 2490 ve 3460 sayılı kanunlarla tadillerine ve Sayıştay vizesine tâbi değildir.

Kuruluş özellikleri

MADDE 32. — Banka ve kuracağı ortaklıkların ana sözleşmeleri Ticaret Kanununda yazılı kuruluş muamelelerine ait şartlar aranmaksızın bu kanun hükümleri dairesinde Bakanlar Kurulunca tasdik olunduktan sonra başka bir merasime hacet kalmaksızın doğrudan doğruya Ticaret Siciline kayıt ve ilân olunur. Banka ve kuracağı ortaklıkların kesin kuruluşları bu ilân gününden başlar.

Gümrükle ilgili işler

MADDE 33. — Gümrük Kanununda, Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü hakkında mevzu hükümler, Banka ve kuracağı ortaklıklar hakkında da uygulanır. Ancak, Gümrük Kanununun 56 ncı maddesi gereğince yapılacak denetleme şekil ve usulleri Gümrük ve Tekel Bakanlığı ile Banka arasında müştereken tesis olunur.

Ulaş. K.

lüzum ifade eder. Muayyen bir mahalli daha ziyade ilgilendiren tarifeler ayrıca mahallî gazetelerle veya sair suretle halka duyurulmaya çalışılır.

Kesirler

MADDE 29. — Hükümetin otuzuncu maddesi komisyonun yirmi dokuzuncu maddesi olarak aynen kabul edilmiştir.

VI - Çeşitli hükümler

Hukuki rejim

MADDE 30. — Hükümetin otuz birinci maddesi komisyonun yirmi dokuzuncu maddesi olarak aynen kabul edilmiştir.

Kuruluş özellikleri

MADDE 31. — Hükümetin otuz ikinci maddesi komisyonun otuz birinci maddesi olarak aynen kabul edilmiştir.

Gümrükle ilgili işler

MADDE 32. — Hükümetin otuz üçüncü maddesi komisyonun otuz ikinci maddesi olarak aynen kabul edilmiştir.

Hü.

Bâzi ücretlerin tahsil tarzı

MADDE 34. — Târifelerine göre fener ve can kurtarma ücret ve cezalarıyla kılavuz ve romörkür ücret ve cezalarını ödemiye veya teminat göstermiye gemiler hakkında 618 sayılı Limanlar Kanununun 15 nci maddesi uygulanıp tahsil olunan ücret ve cezalar ilgili liman dairelerince Bankaya yatırılır.

Vergi ve resimlerin ödeme süresi

MADDE 35. — Belli tarifeli taşıtlarla yolculuk yapanlardan alınacak Nakliyat Resmi hakkındaki 472 sayılı Kanuna ek 2030 sayılı Kanununun 1 nci ve Damga Resmi Kanununun bâzı maddelerini değiştiren 3478 sayılı Kanunun 12 nci ve Asker Ailelerine Yardım hakkındaki 4109 sayılı Kanunun 4 ncü maddesinde yazılı süreler banka ve ortaklıkları için 75 er güne çıkarılmıştır.

P. T. T. hakları

MADDE 36. — Banka ve kuracağı ortaklıklar kendi ihtiyaçları için telsiz telgraf ve telsiz telefon, radar ve benzeri cihazları kurmaya ve çalıştırma sahasına giren türlü işletme yerlerinde ve bunların müstemilâtında ve gemilerde ve bunlar arasında elektrik istihsal ve tevzi tesisleri vücuda getirmeye ve umumi telefon bulunmıyan aynı sahalarda hususi telefon tesisleri yapmaya yetkilidirler.

Banka ve kuracağı ortaklıklar, kendi muamelelerine ait mektup ve çantaları P. T. T. İdaresine ücret vermeksizin kendi vasıtaları ile taşımaya ve tesisine yetkili oldukları telsiz telgraf ve telsiz telefon ve benzerleri cihazlarla telefonları ücretsiz kullanmaya yetkilidirler.

Rıhtım şirketinin borçları

MADDE 37. — İzmir Rıhtım Şirketinin satınalma sözleşmesine göre ödenmesi Hükümetçe deruhde olunan taksitlerle İstanbul Rıhtım Şirketinin tahvilât amortismanları ve bunlara merbut kuponların banka tarafından alâkalılara ve Hazineye ödenmesine devam olunur.

Bédelleri ödenip istirdat olunan bütün tahvilât ve kuponlar Hazineye verilir.

Ulaş. K.

Bâzi ücretlerin tahsil tarzı

MADDE 33. — Tarifelerine göre fener ve can kurtarma ücret ve cezalarıyla kılavuz ücret ve cezalarını ödemiye veya teminat göstermiye gemiler hakkında 618 sayılı Limanlar Kanununun 15 nci maddesi uygulanıp tahsil olunan ücret ve cezalar ilgili liman dairelerince Bankaya yatırılır.

Vergi ve resimlerin ödeme süresi

MADDE 34. — Hükümetin otuz beşinci maddesi komisyonun otuz dördüncü maddesi olarak aynen kabul edilmiştir.

P. T. T. Hakları

MADDE 35. — Banka ve kuracağı ortaklıklar kendi ihtiyaçları için telsiz telgraf ve telsiz telefon, radar ve benzeri cihazları kurmaya ve işletmeye ve bunlar için gerekli diğer enerji tesisleriyle umumi telefon bulunmıyan aynı sahalarda hususi telefon tesisleri yapmaya yetkilidir.

Banka ve kuracağı ortaklıklar, kendi muamelelerine ait mektup ve çantaları P. T. T. İdaresine ücret vermeksizin kendi vasıtaları ile taşımaya ve tesisine yetkili oldukları telsiz telgraf ve telsiz telefon ve benzerleri cihazlarla telefonları ücretsiz kullanmaya yetkilidirler.

Rıhtım Şirketinin borçları

MADDE 36. — Hükümet'n otuz yedinci maddesi komisyonun otuz altıncı maddesi olarak aynen kabul edilmiştir.

Hü.

Rıhtım Resmi

MADDE 38. — Yabancı memleketlerden İstanbul ve İzmir limanları vasıtasıyla memleketeye ithal olunacak bütün malların Muamele Vergisine tâbi olanlarından bu vergi matrahı ve Muamele Vergisine tâbi olmıyanlardan da C. İ. F. kıymeti üzerinden % 1 nispetinde Rıhtım Resmi alınır.

Gümrük İdaresince Gümrük Resmi ile birlikte ve Gümrük Resminin tahakkuk ve tahsiline ait hükümler dairesinde tahsil edilecek olan bu resmin bir aylık tutarı ertesi ayın sonuna kadar bankaya verilir.

Ceza

MADDE 39. — Bankanın, bu kanunda yazılı tekel mevzularına giren işlerini ticaret maksadiyle yapanlar (100) liradan (10 000) liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilir.

Bankanın veya kuracağı ortaklıkların ayrıca zarar ve ziyan talebine mütedair hakları mahfuzdur.

Bu maddede yazılı suçlardan dolayı takibat icrası bankanın veya kuracağı ortaklıkların Cumhuriyet Savcılığına yazılı müracaatına bağlıdır.

Kamu dâvasının açılmasına mahal olmadığına dair kararlara bankanın veya kuracağı ortaklıkların itiraz hakkı vardır.

İstimlâk hakkı

MADDE 40. — Banka ve kuracağı ortaklıkların görev ve yetkileri içine giren veya bunlarla ilgili işlerin görülmesine muktazi gayrimenkullerden belediye hududu dışında bulunanlar 1295 tarihli istimlâk kararnamesi dairesinde Ulaştırma Bakanlığınca, belediye hududu içinde bulunanlar da sözü geçen Bakanlığın talebi üzerine 3710 sayılı Belediye İstimlâk Kanununa tevfikân bilcümle istimlâk bedel ve masrafları banka veya kuracağı ortaklıklara ait olmak üzere istimlâk olunabilir.

Ulaş. K.

Rıhtım Resmi

MADDE 37. — Hükümetin otuz sekizinci maddesi komisyonun otuz yedinci maddesi olarak aynen kabul edilmiştir.

Ceza

MADDE 38 — Bankanın, bu kanunda yazılı tekel mevzularına giren işlerini ticaret maksadiyle yapanlar (100) liradan (10 000) liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilir.

Bankanın veya kuracağı ortaklıkların ayrıca zarar ve ziyan talebine mütedair hakları mahfuzdur.

Bu maddede yazılı suçlardan dolayı takibat icrası Bankanın veya kuracağı ortaklıkların Cumhuriyet Savcılığına yazılı şikâyetine bağlıdır.

İstimlâk hakkı

MADDE 39 — Hükümetin kırkinci maddesi komisyonun otuz dokuzuncu maddesi olarak aynen kabul edilmiştir.

Hâ.

Kaldırılan veya uygulanmayacak hükümler

MADDE 41. — Bankanın katî kuruluşu tarihinden itibaren: Devlet Denizyolları ve Devlet Limanları İşletme Umum müdürlüklerinin teşkilât ve vazifelerine dair 3633 sayılı Kanun ile bu kanuna ek 5396 sayılı Kanun,

Devlet Limanları İşletme Umum Müdürlüğü'nün kaldırılması ve vazifelerinin Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğüne verilmesi hakkındaki 4517 sayılı Kanun; 4

Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü ihtiyaçları için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmesi hakkındaki 4844 sayılı Kanunla bu kanunu değiştiren 5074 sayılı Kanun;

Denizyolları işletmesi hakkındaki 2239 ve 5604 sayılı kanunlar;

İstanbul ve İzmir limanlarının sureti idaresi hakkındaki 3023 sayılı Kanun;

Fenerler idaresi hasılatından Hazineye ödenecek miktar hakkında 4076 sayılı Kanun, ile diğer kanunların işbu kanuna aykırı hükümleri kaldırılmıştır.

Şeker fabrikalarına bahşolunan imtiyazlar hakkındaki 601 sayılı Kanunun 7 nci maddesi;

İslahî Hayvanat hakkındaki 904 sayılı Kanunun 30 ncu maddesi;

2510 sayılı İskân Kanununun 15 nci maddesinin (1) numaralı bendi;

Sıcak ve soğuk maden sularının istismarı ile kaplıcalar tesisatı hakkındaki 927 sayılı Kanuna ek 2376 sayılı Kanunun (1) nci maddesinin (2) nci fıkrası,

Turist gemilerinden alınan resimlerden bâzılarının affına ve bâzılarının indirilmesine dair 2864 sayılı Kanunun (1) nci maddesi;

3008 sayılı İş Kanununun 71 nci maddesi;

3511 sayılı Basın Birliği Kanununun 4932 sayılı Kanunla muvakkaten yürürlükte kalan 31 nci maddesi;

Demir ve Çelik Fabrikalarının haiz olacakları muafiyet hakkındaki 3522 sayılı kanunun (1) nci maddesinin (c) fıkrası;

3530 sayılı Beden Terbiyesi Kanununun 23 ncü maddesi;

Devlet Demiryolları ve Limanları ile Devlet Denizyolları ve Limanlarında yapılacak askeri

Ulaş. K.

Kaldırılan veya uygulanmayacak hükümler

MADDE 40 — Hükümetin kırkbirinci maddesi komisyonun kırkinci maddesi olarak aynen kabul edilmiştir.

Hâ.

nakliyatla alınacak ücretler hakkındaki 4004 sayılı Kanunun (1) ve (2) nci maddeleri;

Şehir, kasaba ve köylerin lüzumunda tahliye, seyrekleştirilmesi hakkındaki 4656 sayılı Kanunun 3 ncü maddesi;

Köy Okulları ile Öğretmen, Sağlık Memur ve Ebe evlerinin inşaatında kullanılacak malzemenin nakli hakkındaki 5210 sayılı Kanunun 9 neu maddesi;

Bina Yapımını Teşvik hakkındaki 5228 sayılı Kanunun 9 neu maddesi;

İle diğer kanunlarda mevcut parasız veya tenzilatlı navlun ve ücretlerle nakliyat veya başka hizmetler ifasına mütaallik hükümler banka ve kuracağı ortaklıklar hakkında uygulanmaz.

VII - İntikal hükümleri

Devir bilânçosu

GEÇİCİ MADDE 1. — Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğünün bütün aktif ve pasifi, hak ve borçları ile birlikte Hazine hisse senetlerinin karşılığı olmak üzere, kesin kuruluşu gününden itibaren bankaya intikal eder.

Geçici (2) nci maddede yazılı kurul tarafından tasfiye bilânçosunun aktif ve pasifi, bankanın kesin kuruluş tarihindeki durum ve rayiçlerine göre kıymetlendirilerek bir devir bilânçosu yapılır ve bunun neticesi Hazine tarafından yapılacak sermaye iştirakine esas olur.

Devir bilânçosunda gösterilip kesin neticeleri sonradan anlaşılacak olan hesaplar, sonuçlarına göre devir bilânçosunun aktif veya pasifine kaydolunur.

Banka, kendisine intikal eden aktif ve pasifleri ve bileümle hak ve borçları ve dâva takiplerini kuracağı ortaklıklara, iştirak sermayesi mukabilinde intikal ettirebilir.

Devir bilânçosunda takdir veya tesbit edilen değerler Vergi Usul Kanununun tatbikatında aynen nazara alınır.

Tasfiye kurulu

GEÇİCİ MADDE 2. — Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğünün bankanın katı kuruluşu tarihinden evvelki devrelere

Ulaş. K.

VII - İntikal Hükümleri

Devir Bilânçosu

GEÇİCİ MADDE 1 — Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğünün bütün aktif ve pasifi, hak ve borçları ile birlikte Hazine hisse senetlerinin karşılığı olmak üzere, kesin kuruluşu gününden itibaren Bankaya intikal eder.

Geçici (2) nci maddede yazılı Kurul tarafından tasfiye bilânçosunun aktif ve pasifi, Bankanın kesin kuruluş tarihindeki durum ve rayiçlerine göre kıymetlendirilerek bir devir bilânçosu yapılır. Ve bunun neticesi Hazine tarafından yapılacak sermaye iştirakine esas olur.

Devir bilânçosunda gösterilip kesin neticeleri sonradan anlaşılacak olan hesaplar, sonuçlarına göre devir bilânçosunun aktif veya pasifine kaydolunur.

Banka, kendisine intikal eden aktif ve pasifleri ve bileümle hak ve borçları ve dâva takiplerini kuracağı ortaklıklara, iştirak sermayesi mukabilinde intikal ettirebilir.

Devir bilânçosunda takdir veya tesbit edilen değerler Vergi Usul Kanununun tatbikatında aynen nazara alınır.

Tasfiye Kurulu

GEÇİCİ MADDE 2. — Hükümetin ikinci maddesi komisyonun geçici ikinci maddesi olarak aynen kabul edilmiştir.

Hü.

Ulaş. K.

ait bilânço ve kesin hesaplarını ilgili kanun ve usulleri dairesinde tanzim etmek ve geçici 1 nci maddede yazılı devir bilânçosunu yapmak üzere bir tasfiye kurulu kurulur. Bu kurul Sayıştay Başkanlığı, Maliye ve Ulaştırma bakanlıkları, Umumi Murakabe Heyeti ve banka tarafından seçilecek müsavi sayıdaki temsilcilerden tereküp eder. Kurul lüzumu kadar personel kullanabilir. Kurulun masrafları ile kullanacağı personelin ücret ve masrafları bankaca kendi usullerine göre tasfiye hesabından tediye olunur. Kesin hesap ve bilânçolar, bankanın katî kuruluşundan itibaren iki sene içinde ikmal olunur.

İntikallerde resim muafiyeti

GEÇİCİ MADDE 3. — Bu kanunun geçici 1 nci maddesine göre bankaya intikal edecek gayrimenkul, gemi ve diğer deniz vasıtalarının banka namına tescilinden dolayı her hangi bir resim harç ve intikal vergisi alınmaz.

Bankanın A ve B grubu hisse senetleri Damga Resminden müstesnadır.

Denizyolları mevzuatının muvakkaten tatbiki

GEÇİCİ MADDE 4. — İç hizmetler, tarifeler, işletme faaliyetleri ve sair konular ile gümrük murakabe usulleri hakkında yeni esaslar hazırlanıp tatbikata konuluncaya kadar Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğüne uygulanmakta bulunan mevzuatın tatbikına devam olunur.

Denizyolları memurlarının muvakkaten istihdamları

GEÇİCİ MADDE 5. — Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğüne bankanın kesin kuruluş tarihindeki kadrolarında çalışmakta olanların bu tarihten itibaren (3) ayı geçmemek üzere istihdamlarına devam olunabilir. Ancak bu suretle istihdam, bu gibiler hakkında geçici 6 nci madde hükümlerinin tatbikına mâni değildir. Bu takdirde geçici 6 nci

İntikallerde resim muafiyeti

GEÇİCİ MADDE 3. — Banka ve kuracağı ortaklıklara intikal eden veyahut bu teşekküller arasında yapılacak devirler dolayısıyla mülkiyetlerine geçecek olan gayrimenkul, gemi ve diğer deniz vasıtalarının banka veya kuracağı ortaklıklar namına tescilinden dolayı her hangi bir resim harç ve İntikal Vergisi alınmaz.

Banka ve kuracağı ortaklıkların kuruluş muamelelerine mütaallik her çeşit evrak, hisse senet ve tahvilleri Damga Resminden müstesnadır.

Denizyolları mevzuatının muvakkaten tatbiki

GEÇİCİ MADDE 4. — Hükümetin geçici dördüncü maddesi komisyonun geçici dördüncü maddesi olarak aynen kabul edilmiştir.

Denizyolları memurlarının muvakkaten istihdamları

GEÇİCİ MADDE 5. — Hükümetin geçici beşinci maddesi komisyonun geçici beşinci maddesi olarak aynen kabul edilmiştir.

Hü.

madde gereğince verilecek tazminat görevlerine nihayet verildiği tarihleri takip eden ay başlarından başlar.

Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü memurlarının durumu

GEÇİCİ MADDE 6. — Banka ve kuracağı ortaklıklar kadrolarına alınmayan personellerden emekliye tâbi hizmetleri (5) yıla kadar olanlara (1) aylık, (5) yıldan (10) yıla kadar olanlara (2) aylık, (10) yıldan fazla hizmeti olanlara da (3) aylık ücretleri tasfiye hesabına geçirilmek kaydıyla banka tarafından ödenir.

Bu ücretler defaten verilmeyip görevlerine nihayet verildiği tarihi takip eden ay başlarından başlayarak her ay birer aylık olarak tediye olunur. Bu suretle ilişkileri kesilenlerden genel bütçeye dâhil dairelerle mülhak ve hususi bütçeli idarelerde ve belediyelerde ve bunlara tâbi müesseseler ve teşekküllerde veya 3659 sayılı Kanun hükümlerine tâbi daire ve müesseselerde maaşlı veya ücretli bir vazifeye tâyin olunanlara ancak tâyinlerinin tebliği tarihine kadar olan ücretleri verilir. Tazminata esas olacak hizmet yıllarının hesabında (6) ay ve daha fazla kesirler seneye iblâğ edilir, (6) aydan aşağı kesirler nazara alınmaz. Bu tazminat memurların almakta olduğu ücret üzerinden verilir.

MADDE 42. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 43. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan	Başbakan Yardımcısı
A. Menderes	Devlet Bakanı
	S. Ağaoğlu
Devlet Bakanı	Adalet Bakanı
F. L. Karaomsanoğlu	R. Nasuhioğlu
Millî Savunma Bakanı	İçişleri Bakanı
	H. Özyörük
Dışişleri Bakanı	Maliye Bakanı
F. Köprülü	H. Polatkan
Millî Eğitim Bakanı	Bayındırlık Bakanı
T. İleri	
Eko. ve Ticaret Bakanı	Sa. ve So. Y. Bakanı
Muhlis Ete	Dr. E. H. Üstündağ

Ulaş. K.

Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü memurlarının durumu

GEÇİCİ MADDE 6. — Banka ve kuracağı ortaklıklar kadrolarına alınmayan personelden emekliye tâbi hizmetleri (5) yıla kadar olanlara (2) aylık, (5) yıldan (10) yıla kadar olanlara (4) aylık, (10) yıldan fazla hizmeti olanlara da (6) aylık ücretleri tasfiye hesabına geçirilmek kaydıyla banka tarafından ödenir.

Bu ücretler defaten verilmeyip görevlerine nihayet verildiği tarihi takip eden ay başlarından başlayarak her ay birer aylık olarak tediye olunur. Bu suretle ilişkileri kesilenlerden Genel Bütçeye dâhil dairelerle mülhak ve hususi bütçeli idarelerde ve belediyelerde ve bunlara tâbi müesseseler ve teşekküllerde veya 3659 sayılı Kanun hükümlerine tâbi daire ve müesseselerde maaşlı veya ücretli bir vazifeye tâyin olunanlara ancak tâyinlerinin tebliği tarihine kadar olan ücretleri verilir. Tazminata esas olacak hizmet yıllarının hesabında (6) ay ve daha fazla kesirler seneye iblâğ edilir, (6) aydan aşağı kesirler nazara alınmaz. Bu tazminat memurların almakta olduğu ücret üzerinden verilir.

MADDE 41. — Bu kanun yayımı tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

MADDE 42. — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Hü.

G. ve Tekel Bakanı

R. S. Burçak

Ulaştırma Bakanı

S. Kurtbek

İşletmeler Bakanı

Hakkı Gedik

Tarım Bakanı

N. Ökmen

Çalışma Bakanı

N. Özsan

KARMA KOMİSYON DEĞİŞTİRİŞİ

Denizbank Türk Anonim Ortaklığı kanun tasarısı

I - Kuruluş

Kuruluş

BİRİNCİ MADDE — Denizbank adıyla, Türk sularında ve yabancı denizlerde ulaştırma işlerini ve bu işlerle ilgili her türlü teşebbüslerle bu kanunda gösterilen diğer hizmetleri yapmak ve bu kanunla hususi hukuk hükümlerine göre idare edilmek üzere Anonim Ortaklık şeklinde bir banka kurmak için Hükümete yetki verilmiştir.

Diğer ortaklıklar

İKİNCİ MADDE — Banka ve bu kanunla kendisine tevdi edilen işleri ve doğrudan doğruya yapmaya yahut sermayesinin yarısından fazlasına katılmak suretiyle kuracağı Anonim Ortaklıklarla yaptırmaya yetkilidir. Ancak, tekel şeklindeki işlerin ortaklıklara yaptırılması Bakanlar Kurulu kararına bağlıdır.

(Hükümetin ikinci maddesi aynen kabul edilmiştir.)

Merkez

ÜÇÜNCÜ MADDE — Bankanın merkezi İstanbul'dadır. Banka kuracağı ortaklıklar yurt içinde ve yurt dışında lüzum gördükleri yerlerde şube ve acantılıklar açabilirler.

(Ulaştırma Komisyonunun üçüncü maddesi aynen kabul edilmiştir.)

Süre

DÖRDÜNCÜ MADDE — Bankanın süresi, kesin kuruluş gününden başlamak üzere (99) doksan dokuz yıldır.

(Hükümetin dördüncü maddesi aynen kabul edilmiştir.)

II - Görev ve yetkiler

Bankacılık

BEŞİNCİ MADDE — Banka, deniz ulaştırmasıyla doğrudan doğruya veya dolayısıyla ilgili hususlarda her türlü Banka muamelelerini yapmaya ve bilhassa gemi inşa, tamir ve mubayaa eden veya deniz işletmeciliği yapan gerçek veya tüzel kişilere kanuni hadler dairesinde ve Bankalar Kanununda sayılan karşılıklardan başka gayrimenkul veya gemi ipotekleri mukabilinde krediler açmaya, vâdeli vâdesiz her türlü tasarruf ve diğer mevduatı kabul etmeye ve çeşitli banka muameleleri yapmaya yetkilidir.

(Hükümetin beşinci maddesi aynen kabul edilmiştir.)

Türkiye kıyılarında ve yabancı denizlerde nakliyat

ALTINCI MADDE — Banka, Türkiye kıyılarında muntazam posta seferleri yaparak yolcu taşımakla görevli ve Türk ve yabancı sularda her türlü yolcu, yük ve hayvan taşımaya yetkilidir.

Banka seyrüsefer güvenliği bakımından idaresi Bakanlar Kurulu kararıyla kendisine bırakılacak geçit mahiyetindeki boğazlarla Türkiye kıyılarında muntazam posta seferlerinin uğrağı olan yerlerdeki iskele, rıhtım ve kanallardan 3004 sayılı Kanun gereğince kendisine verilecek olanları işletmekle görevlidir. Banka Van Gölü işletmesini özel kanununa göre işletmekle görevlidir.

(Ulaştırma Komisyonunun altıncı maddesi aynen kabul edilmiştir).

Şehir hatları

YEDİNCİ MADDE — Banka, Küçükçekmece ile Trilya arasındaki mevhum hattın doğusunda kalan Marmara bölgesiyle Karadeniz Boğazı ve Haliç'te ve Foça ile Ahırılı arasındaki mevhum hattın güneyinde bulunan İzmir Körfezinde 18 rüsum tonilâtosundan yukarı makinalı ve motörlü araçlarla yolcu nakli ve araba vapurları, feribotlar ve benzeri özel araçlarla yük nakli işlerini tekel şeklinde yapmakla görevlidir.

Liman işleri

SEKİZİNCİ MADDE — Banka, Türkiye limanlarında :

a) Yolcuların beraberindeki zat ve ev eşyasıyla 300 rüsum tonilâtosundan aşağı gemilerdeki eşya hariç olmak üzere deniz yolu ile gelen ve giden bütün emtiyanın her türlü yükleme ve boşaltma ve aktarma işlerini yapmaya;

b) 300 rüsum tonilâtosundan yukarı gemilere tatlı su verme, ihrakiyelerini yükleme, boşaltma ve aktarma işlerini yapmaya ve bu işler için gerken tesisleri vücuda getirmeye ve işletmeye;

c) Denizyolu ile gelen ve giden eşya için deniz kıyısında antrepolar, ambarlar, sundurmalar, hangarlar, açık sahalar ve deniz yolcu salonları tesis edip işletmeye;

ç) Bu kanun gereğince devralacağı rıhtımlarla ilerde tevsi ve yeniden tesis edeceği rıhtımları işletmeye;

d) Denizyolu ile gelen maden kömürü ve bu cins yakıtlar ile her nevi akar-yakıtları alma, verme bölgelerini deniz kıyısında tesis edip işletmeye;

e) Palamar şamandıraları, tesis ile işletmeye;

f) Kılavuzluk, işlerini yapmaya;

yetkilidir.

Banka, bu hizmetleri İstanbul, İzmir ve Trabzon limanları ve Bakanlar Kurulu kararı ile kendisine tevdi edilecek diğer limanlarda tekel şeklinde yapmakla görevlidir.

Şu şartlaki c ve d fıkralarında mevzu bahis olan hizmetlerden deniz kıyısında gerçek veya tüzelkişilere ait depo, antrepo, sundurma gibi yerlerde yapılan işler yalnız kendi ihtiyaçları için mevzu bahis olduğu takdirde tekel harici addedilir.

Banka, tekel içi veya dışı limanlarda tekeli tazammun etmemek şartıyla römorkörcülük, dalgıçlık işlerini yapmaya ve birinci fıkrada yazılı hizmetler için aynı fıkrada mevcut tahdidat dışında kalan aynı çeşit hizmetleri veya bu hizmetlerle ilgili diğer işleri de görmeye yetkilidir.

Umumi mağazalar hakkında 13 ncü madde hükümleri uygulanır.

Denizde can ve mal güvenliği işleri

DOKUZUNCU MADDE — Banka, Türkiye kıyılarında kurulmuş bulunan ve ilerde kurulacak olan fenerleri, radvofarları, deniz işaretlerini, sis düdüklarini ve benzeri kıyı emniveti cihaz ve tesislerini ve can kurtarma istasyonlarını tekel şeklinde işletmekle görevlidir.

Bu tesislerin inşa, tamir, yenileme, tevzi ve teçhizleri banka tarafından yapılır. (Hükümetin dokuzuncu maddesi aynen kabul edilmiştir.)

Denizde gemi kurtarma işleri

ONUNCU MADDE — Banka, bütün denizlerde gemi kurtarma ve yardım işlerini yapmaya yetkilidir.

Banka, Karadeniz'de Sile feneri ile Karaburun feneri arasındaki Türk kara suları ile Ege Denizinde Bozcaada ve İmroz adası sahilleri de dâhil olmak üzere Bababurnu ile Saroz körfezinde kilimli mevkii arasındaki Türk kara sularında ve bu iki hudut arasında kalan Karadeniz ve Canakkale boğazları ile Marmara denizinde kazaya uğruvan harb gemileri haric 300 rüsum tonilâtosundan yukarı gemilerin ve yüklerinin kurtarma, yardım işlerini tekel şeklinde yapmakla görevlidir.

Fabrika ve Havuzlar

ON BİRİNCİ MADDE — Banka, gemi ve diğer deniz araçları inşa, tamir, tadil ve havuzlama işlerini yapmaya yetkilidir.

Çeşitli işler

ON İKİNCİ MADDE — Banka, görev ve yetkileri içine giren hizmetlilerin ifasında:

a) Gerek bankanın ve gerekse diğer gerçek veya tüzel kişilerin mâruz kalacakları her türlü rizikolara karşı her nevi sigorta muamelelerini doğrudan doğruya veya diğer sigorta şirketleriyle birlikte yapmaya;

b) Turizm ve spor işlerinin denize ait kısımlarıyla ilgilenece;

c) Deniz sağlık ve sosyal yardım müesseselerini kurup işletmeye yetkilidir.

Bankanın diğer iştirakleri

ON ÜÇÜNCÜ MADDE — Banka veya kuracağı ortaklıklar görev ve yetkileri ile ilgili işlerin görüülmesine ve tesislerin işletilmesine dair gerçek veya tüzel kişilerle süresi (10) yılı geçmeyen anlaşmalar yapabilirler. Aynı çeşit işlerin resmî daire ve müesseselerce doğrudan doğruya yapılmasına lüzum görülen hallerde banka veya kuracağı ortaklıklara verilmesi gereken tazminat ile gerekli diğer şartlar bu daire ve müesseselerle banka veya kuracağı ortaklıklar arasında yapılacak anlaşmalarla tesbit olunur.

Bankanın tekel sahasında kurulmuş ve kurulacak umumî mağazaların antrepoculuk ve denoculuk ve benzeri diğer işleri ifa edebilmeleri Denizbankın mütaalâası alınmak suretiyle Ekonomi ve Ticaret, Ulaştırma ve İşletmeler bakanlıklarınca evvelden tesbit olunacak umumî esaslar dâhilinde mümkündür.

Bankanın tekel sahasında fiktif antreno açmak isteyenler Gümrük Kanununun hükümlerini ifa etmekle beraber, ayrıca, banka ile anlaşma yapmaya mecburdurlar.

Devlet Demiryollarının hakları

ON DÖRDÜNCÜ MADDE — Bu kanunun yayımı tarihinde Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü tarafından idare olunan liman, rıhtım ve iskelelerle buralarda mevcut ve yeniden yapılacak tesisata mütaallik haklar mahfuzdur.

(Hükümetin on beşinci maddesi on dördüncü madde olarak kabul edilmiştir.)

III - Malî hükümler

Sermaye

ON BEŞİNCİ MADDE — Bankanın itibari sermayesi her biri (100) lira kıymetinde nama muharrer (3) milyon hisseye ayrılmış (300) milyon Türk lirasıdır. Mütaaddit hisseleri ihtiva etmek üzere çıkarılacak hisse senetlerinden her birinin ihtiva edeceği hisse miktarı ile her tertibin mecmu miktarı ana sözleşmede gösterilir.

Hisse senetleri

ON ALTINCI MADDE — Hisse senetleri (A) ve (B) gruplarına ayrılmış olup bunlardan :

A grubu sermayenin % 51 ini,

B grubu sermayenin % 49 unu,

teşkil eder.

A grubu Hazineye,

B grubu gerçek veya tüzel kişilere tahsis edilmiştir.

B Grubu hisse senetleri gerçek veya tüzel kişilerden isteklisi çıktığı zaman satılmak üzere Hazine tarafından deruhte olunur.

(Hükümetin on yedinci maddesi on altıncı madde olarak kabul edilmiştir.)

Hazine hisselerinin karşılığı

ON YEDİNCİ MADDE — Hazine tarafından taahüt olunacak hissesenetleri:

a) Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğünün bu kanunun geçici 1 nci maddesi gereğince tanzim olunacak devir bilânçosunda tesbit edilecek sermayenin bankaya intikali;

b) Bakanlar Kurulu kararıyla Bankaya verilmesi uygun görülecek Hazineye ait menkul ve gayrimenkul malların devri;

c) Bankanın dağıtacağı yıllık kârlardan Hazine hissesine düşen miktarın tahsisi;

ç) Hazine tarafından deruhte olunan (B) hisse senetlerinin satılması halinde tutarlarının Bankaya tevdi, suretiyle ödenir.

(Hükümetin on sekizinci maddesi on yedinci madde olarak kabul edilmiştir.)

Tahvil ve kredi

ON SEKİZİNCİ MADDE — Banka en az (20) yılda itfa edilmek şartıyla ve Hazine kefaletiyle tahvil çıkarabilir. Tahvillerin ihraç şekil ve şartları Maliye Bakanlığının muvafakati ile tesbit olunur.

Bankanın akdedeceği kısa ve uzun vâdeli kredilere de Maliye Bakanlığı kefalet etmeye yetkilidir.

Ancak, çıkarılacak tahvillerle aktebilecek kısa ve uzun vâdeli istikraz ve kredilerin yetkünü hiçbir zaman bankanın ödenmiş sermayesini tecavüz edemez.

(Hükümetin on dokuzuncu maddesi on sekizinci madde olarak kabul edilmiştir.)

Kârın dağıtımı

ON DOKUZUNCU MADDE — Bankanın yıllık sâfi kârından :

- a) % 15 i ödenmiş sermayenin yarısına varıncaya kadar âdi ihtiyat sermayeye;
- b) % 10 u ödenmiş sermayenin yarısına varıncaya kadar olağanüstü ihtiyat sermayeye;
- c) % 5 i Genel Kurul tarafından tâyin edilecek nispet ve esaslar dairesinde Yönetim Kurulu üyeleri ile banka personeline;
- ç) Genel Kurulca tâyin edilecek nispetler dairesinde sabit kıymetler karşılıklarına;

Ayrıldıktan sonra bakiyesi hisse senetlerinin ödenmiş kıymetleri üzerinden hissedarlara tevzi olunur.

Ihtiyat sermayeleri

YIRMİNCİ MADDE — Âdi ihtiyat sermaye bankanın ilerde vukuu muhtemel zararlarını karşılamak üzere tefrik olunur. Olağanüstü ihtiyat sermayenin kullanış tarzı ana sözleşmede gösterilir. Bu sermaye bankada, Bankalar Kanununun 31 nci maddesinde yazılı ihtiyata da tekabül eder.

(Hükümetin 21 nci maddesi 20 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.)

IV - İdari hükümler

Genel Kurul

YIRMİ BİRİNCİ MADDE — Genel kurul, banka hisse sahiplerinden kurulur. Her (10) hisseye sahip olanın, veya bu miktar hisseyi temsil edenin, genel kurulda bir rey vardır. (10) hisseden fazlaya sahip olanların yukardaki nispete göre belli olacak sayıda, tahdide bağ olmaksızın, rey hakkı vardır.

Yukardaki fıkra hükmü bankanın kuracağı ortaklıklara da aynen tatbik olunur.

(Hükümetin 22 nci maddesi 21 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.)

Murakıplar

YIRMİ İKİNCİ MADDE — Bankanın genel kurul toplantısında, (A) grubu hisse senedi sahibi tarafından 2 ve (B) grubu hisse senedi sahipleri tarafından da bir murakıp ve aynı suretle üç yedek murakıp seçilir. Murakıplar genel kurula verecekleri yıllık rapordan ayrı olarak Banka Yönetim Kuruluna her ay, Maliye ve Çalışma bakanlıklarına her üç ayda bir rapor vermeye mecburdurlar.

Murakıpların hitelikleri, yetki ve sorumlulukları, ana sözleşmede gösterilir.

(Hükümetin 23 nci maddesi 22 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.)

Yönetim Kurulu

YIRMİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Bankanın yönetim kurulu, genel kurul toplan-

tısında (A) grubu hisse senedi sahibi tarafından seçilecek dört ve (B) grubu hisse senedi sahipleri tarafından seçilecek üç kişi olmak üzere yedi üyeden teşekkül eder. Bankanın genel müdürü yönetim kurulunun tabii üyesidir.

Yönetim kurulu üyelerinin hizmet süreleri, nitelikleri, yetki ve sorumlulukları ana sözleşmede gösterilir.

Genel Müdür

YIRMI DÖRDÜNCÜ MADDE — Bankanın genel müdürü, Bakanlar Kurulu tarafından tâyin olunur.

Genel müdürün nitelik, görev, yetki ve sorumlulukları ana sözleşmede gösterilir.

(Hükümetin 26 ncı maddesi 24 ncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.)

Personeller

YIRMI BEŞİNCİ MADDE — Banka ve kuracağı ortaklıkların personeli hususi hukuk hükümlerine tâbidir. 3659 sayılı Kanun, banka ve kuracağı ortaklıklar hakkında uygulanmaz.

Banka ve kuracağı ortaklıkların - İş Kanununa tâbi personeli müstesna - bütün personeli hakkında 5434 sayılı Kanun hükümleri uygulanır.

Emeklilik keseneğine esas aylıkları 5434 sayılı Kanunun 15 nci maddesiyle tesbit edilmemiş bulunanların intibakları 3659 sayılı Kanuna göre yapılır.

İş ve İşçi Sigortaları Kanunu hükümlerine tâbi alup da bankanın katı kuruluşu tarihinde Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğünde emeklilik hakkı tanınan ve 5434 sayılı Kanunun 12 nci maddesinin (C) fıkrasında yazılı her çeşit hizmetlerden banka ve kuracağı ortaklıklara alınanların emeklilik hakları devam eder.

Banka ve kuracağı ortaklıklar, personeli hakkında ihtiyaca uygun kadro ve statülerin tertip ve tanziminde serbesttir.

V - Tarifeler

Tarifeler

YIRMI ALTINCI MADDE — Banka ve kuracağı ortaklıkların tarifelerinin yapılmasında tarife tekniğinin icapları ve banka ve kuracağı ortaklıkların ekonomik bünyeleri ile birlikte Devletin ulaştırma, millî iktisat, mallî savunma ihtiyaç ve gelişme esasları ve memleketin iktisadi ve içtimai zaruret ve icapları göz önünde tutulur ve bu ihtiyaç, icap ve zaruretlere uygun özel hükümler tarifelerde gösterilir.

Teknik ve malî inikâsları tanzim ve karşılıkları temin olunmadan her hangi bir suretle tarifelere müessir bir hüküm veya bir külfet banka ve kuracağı ortaklıklara tahmil olunamaz.

Mahiyetleri icabı tarifelere bağlanmayan hizmetlerin navlun, ücret ve diğer şartları ticari icaplara ve hususi hukuk hükümlerine göre banka veya kuracağı ortaklıklarca tâyin ve tesbit olunur.

Tarifelerin yürürlük şekil ve şartları

YIRMI YEDİNCİ MADDE — Banka ve kuracağı ortaklıkların görev ve

yetkileri içine giren veya bunlarla ilgili olan işlerin halka arz şekil ve şartlarına, ücret miktarlarıyla cezai şartlarına ve tahsil tarzlarına mütaallik tarifeler, alâkalı servis veya ortaklıklarca hazırlanıp, Banka Yönetim Kurulunun kabulü ile tekemmül eder.

Ancak, bu kanunla kabul edilen tekel mevzuuna dâhil hizmetlerle Millî Savunmaya ait nakliyat tarifeleri Maliye, Ulaştırma ve Millî Savunma bakanlıklarıyla Banka tarafından müştereken tanzim olunur.

Tarifeler Resmî Gazete ile yayımlanır ve yürürlük tarihi gösterilir. Bu suretle yayımlanan tarife hükümleri bütün ilgililer hakkında lüzum ifade eder. Muayyen bir mahallî daha ziyade ilgilendiren tarifeler ayrıca mahallî gazetelerle veya sair suretle halka duyurulur.

Kesirler

YIRMI SEKİZİNCİ MADDE — Tarifelere göre alınacak ücretler ile tahsil olunacak vergi ve resimler toplamlarında yirmi para ve daha aşağı kesirler atılır ve yirmi paradan fazla kesirler kuruşa iblâğ olunur.

Şu kadar ki, bu iblâğ ve tenziller toplama dâhil vergilerin asli nispet ve miktarlarına müessir olmaz.

(Hükümetin 30 ncu maddesi 28 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.)

VI - Çeşitli hükümler

Hukuki rejim

YIRMI DOKUZUNCU MADDE — Banka ve kuracağı ortaklıklar bu kanun ve ana sözleşmelerinde sarahat olmiyan hallerde hususi hukuk hükümlerine tâbidir.

1050, 2490 ve 3460 sayılı kanunlar banka ve kuracağı ortaklıklar hakkında uygulanmaz.

Kuruluş özellikleri

OTUZUNCU MADDE — Banka ve kuracağı ortaklıkların ana sözleşmeleri Ticaret Kanununda yazılı kuruluş muamelelerine ait şartlar aranmaksızın bu kanun hükümleri dairesinde Bakanlar Kurulunca tasdik olunduktan sonra başkaca merasime hacet kalmaksızın doğrudan doğruya ticaret siciline kayıt ve ilân olunur. Banka ve kuracağı ortaklıkların kesin kuruluşları bu ilân gününden başlar.

(Hükümetin 32 nci maddesi 30 ncu madde olarak aynen kabul edilmiştir.)

Gümrükle ilgili işler

OTUZ BİRİNCİ MADDE — Gümrük Kanununda, Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü hakkında mevzu hükümler, banka ve kuracağı ortaklıklar için de uygulanır. Ancak, Gümrük Kanununun 56 nci maddesi gereğince yapılacak denetleme şekil ve usulleri Gümrük ve Tekel Bakanlığı ile banka arasında müştereken tesbit olunur.

Bâzi ücretlerin tahsil tarzı

OTUZ İKİNCİ MADDE — Tarifelerine göre fener, can kurtarma ve kılavuz

ücret ve cezalarını ödemiye veya teminat göstermiye gemiler hakkında 618 sayılı Limanlar Kanununun 15 nci maddesi uygulanıp tahsil olunan ücret ve cezalar ilgili liman dairelerince bankaya yatırılır.

Vergi ve resimlerin ödeme süresi

OTUZ ÜÇÜNCÜ MADDE — Belli tarifeli taşıtlarla yolculuk yapanlardan alınacak nakliyat resmi hakkındaki 472 sayılı Kanuna ek 2030 sayılı Kanunun birinci ve Damga Resmi Kanununun bazı maddelerini değiştiren 3478 sayılı Kanunun 12 nci ve asker ailelerine yardım hakkındaki 4109 sayılı Kanunun dördüncü maddesinde yazılı süreler Banka ve ortaklıkları için 75 er güne çıkarılmıştır.

(Hükümetin 35 nci maddeis 33 ncü madde olarak aynen kabul edilmiştir).

P. T. T. Hakları

OTUZ DÖRDÜNCÜ MADDE — Banka ve kuracağı ortaklıklar kendi ihtiyaçları için telsiz telgraf ve telsiz telefon, radar ve benzeri cihazları kurmaya ve işletmeye ve bunlar için gerekli diğer enerji tesisleriyle umumi telefon bulunmayan aynı sahalarda hususi telefon tesisleri yapmaya yetkilidir.

Banka ve kuracağı ortaklıklar, kendi muamelelerine ait mektup ve çantaları P. T. T. İdaresine ücret vermeksizin kendi vasıtaları ile taşımaya ve tesisine yetkili oldukları telsiz telgraf ve telsiz telefon ve benzerleri cihazlarla telefonları ücretsiz kullanmaya yetkilidirler.

(Ulaştırma Komisyonunun 35 nci maddesi 34 ncü madde olarak aynen kabul edilmiştir).

Rıhtım Şirketinin borçları

OTUZ BEŞİNCİ MADDE — İzmir Rıhtım Şirketinin Satınalma Sözleşmesine göre ödenmesi Hükümetçe deruhde olunan taksitlerle İstanbul Rıhtım Şirketinin tahvilât amortismanları ve bunlara merbut kuponların banka tarafından alâkalılara ve Hazineye ödenmesine devam olunur.

Bedelleri ödenip istirdat olunan bütün tahvilât ve kuponlar Hazineye verilir.

(Hükümetin 37 nci maddesi 35 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir).

Rıhtım Resmi

OTUZ ALTINCI MADDE — Yabancı memleketlerden İstanbul ve İzmir limanları vasıtasıyla memlekete ithal olunacak bütün malların Muamele Vergisine tâbi olanlarından bu vergi matrahı ve Muamele Vergisine tâbi olmyanlardan da C. İ. F. kıymeti üzerinden % 1 nispetinde Rıhtım Resmi alınır.

Gümrük İdaresince Gümrük Resmi ile birlikte ve Gümrük Resminin tahakkuk ve tahsiline ait hükümler dairesinde tahsil edilecek olan bu resmin bir aylık tutarı ertesi ayın sonuna kadar bankaya verilir.

(Hükümetin 38 nci maddesi 36 ncü madde olarak aynen kabul edilmiştir).

Ceza

OTUZ YEDİNCİ MADDE — Bankanın, bu kanunda yazılı tekel mevzularına giren işlerini ticaret maksadıyla yapanlar (100) liradan (10 000) liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilir.

Bankanın veya kuracağı ortaklıkların ayrıca zarar ve ziyan talebine mütedair hakları mahfuzdur.

Bu maddede yazılı suçlardan dolayı takibat icrası bankanın veya kuracağı ortaklıkların Cumhuriyet Savcılığına yazılı şikâyetine bağlıdır.

(Ulaştırma Komisyonununun 38 nci maddesi 37 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.)

İstimlâk hakkı

OTUZ SEKİZİNCİ MADDE — Banka ve kuracağı ortaklıklar tekel mevzuuna giren işlerin görülmesine muktazi gayrimenkullerden belediye hududu dışında bulunanlar 1295 tarihli İstimlâk Kararnamesi dairesinde, belediye hududu içinde bulunanlar 3710 salih Belediye İstimlâk Kanununa tevfiikan bircümle istimplâk bedel ve masrafları banka veya kuracağı ortaklıklara ait olmak üzere istimplâk yapabilirler.

Kaldırılan veya uygulanmayacak hükümler

OTUZ DOKUZUNCU MADDE — Bankanın kâti kuruluşu tarihinden itibaren :

Devlet Denizyolları ve Devlet Limanları İşletme Umum Müdürlüklerinin Teşkilât ve Vazifelerine dair 3693 sayılı Kanun ile bu kanuna ek 5396 sayılı Kanun;

Devlet Limanları İşletme Müdürlüğünün kaldırılması ve vazifelerinin Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğüne verilmesi hakkındaki 4517 sayılı Kanun;

Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü ihtiyaçları için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmesi hakkındaki 4844 sayılı Kanunla bu kanunu değiştiren 5074 sayılı Kanun;

Denizyolları işletmesi hakkındaki 2239 ve 5604 sayılı kanunlar;

İstanbul ve İzmir limanlarının sureti idaresi hakkındaki 3023 sayılı Kanun;

Fenerler idaresi hasılâtından Hazineye ödenecek miktar hakkında 4076 sayılı Kanun ile diğer kanunların işbu kanuna aykırı hükümleri kaldırılmıştır.

Şeker fabrikalarına habsolunan imtiyazlar hakkındaki 601 sayılı Kanunun 7 nci maddesi;

İslahî hayvanat hakkındaki 904 sayılı Kanununun 30 ncu maddesi;

2510 sayılı İskân Kanununun 15 nci maddesinin (1) numaralı bendi;

Sıcak ve soğuk maden sularının istismarı ile kaplıcalar tesisatı hakkındaki 927 sayılı Kanuna ek 2376 sayılı Kanunun birinci maddesinin (2) nci fıkrası;

Türist gemilerinden alınan resimlerden bâzılarının affına ve bâzılarının indirilmesine dair 2864 sayılı Kanun;

3008 sayılı İş Kanununun 71 nci maddesi;

3511 sayılı Basın Birliği Kanununun 4932 sayılı Kanunla muvakkaten yürürlükte kalan 31 nci maddesi;

Demir ve çelik fabrikalarının haiz olacakları muafiyet hakkındaki 3522 sayılı Kanunun 1 nci maddesinin (C) fıkrası;

3530 sayılı Beden Terbiyesi Kanununun 23 ncu maddesi;

Devlet Demiryolları ve Limanları ile Devlet Denizyolları ve Limanlarında yapılacak askerî nakliyatta alınacak ücretler hakkındaki 4004 sayılı Kanunun 1 ve 2 nci maddeleri;

Şehir, kasaba ve köylerin lüzumunda tahliye, seyrekleştirilmesi hakkındaki 4656 sayılı Kanunun 3 ncu maddesi;

Köy okulları ile öğretmen, sağlık memur ve ebe evlerinin inşaatında kullanıla-

caak malzemenin nakli hakkındaki 5210 sayılı Kanunun 9 ncu maddesi;

Bina yapımını teşvik hakkındaki 5228 sayılı Kanunun 9 ncu maddesi;

ile diğer kanunlarda mevcut parasız veya tenzilâtlı navlun ve ücretlerle nakliyat veya başka hizmetler ifasına mütaallik hükümler banka ve kuracağı ortaklıklar hakkında uygulanmaz.

VII - Intikal hükümleri

Devir bilânçosu

GEÇİCİ MADDE 1. — Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğünün bütün aktif ve pasifi, hak ve borçları ile birlikte Hazine hisse senetlerinin karşılığı olmak üzere, kesin kuruluşu gününden itibaren bankaya intikal eder.

Geçici 2 nci maddede yazılı kurul tarafından tasfiye bilânçosunun aktif ve pasifi, bankanın kesin kuruluşu tarihindeki durum ve rayiçlerine göre kıymetlendirilerek bir devir bilânçosu yapılır ve bunun netiresi Hazinesin sermaye iştirakine esas olur.

Devir bilânçosunda gösterilip kesin neticeleri sonradan anlaşılacak olan hesaplar, sonuçlarına göre devir bilânçosunun aktif veya pasifine kaydolunur.

Banka, kendisine intikal eden aktif ve pasifleri ve bircümle hak ve borçları ve dâva takiplerini kuracağı ortaklıklara, iştirak sermayesi mukabilinde intikal etti rebilir.

Devir bilânçosunda takdir veya tesbit edilen değerler Vergi Usul Kanununun tatbikatında aynen nazara alınır.

Tasfiye Kurulu

GEÇİCİ MADDE 2. — Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğünün bankanın katî kuruluşu tarihinden evvelki devirlere ait bilânço ve kesin hesaplarını ilgili kanun ve usulleri dairesinde tanzim etmek ve geçici birinci maddede yazılı devir bilânçosunu yapmak üzere bir tasfiye kurulu teşkil olunur. Bu kurul Sayıştay Başkanlığı, Maliye ve Ulaştırma Bakanlıkları, Umumi Murakabe Heyeti ve banka tarafından seçilecek müsavi sayıdaki temsilcilerden tereküp eder. Kurul lüzumu kadar personel kullanabilir. Kurulun masraflarıyla kullanacağı personelin ücret ve masrafları bankaca kendi usullerine göre tediye hesabından tediye olunur. Kesin Hesap ve bilânçolar, bankanın katî kuruluşundan itibaren bir sene içinde ikmal olunur.

Intikâllerde resim muafiyeti

GEÇİCİ MADDE 3. — Banka ve kuracağı ortaklıklara intikal eden veyahut bu teşekküller arasında yapılacak devirler dolayısıyla mülkiyetlerine geçecek olan gayrimenkul, gemi ve diğer deniz vasıtalarının banka veya kuracağı ortaklıklar namına tescilinden dolayı her hangi bir resim, harç ve Intikal Vergisi alınmaz.

Banka ve kuracağı ortaklıkların kuruluş muamelelerine mütaallik her çeşit evrak, hisse senet ve tahvilleri Damga Resminden muafıtır.

Denizyolları mevzuatının muvakkaten tatbiki

GEÇİCİ MADDE 4. — İç hizmetler, tarifeler, işletme faaliyetleri ve sair konular ile gümrük murakabe usulleri hakkında yeni esaslar hazırlanıp tatbikata konuluncaya kadar Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğünce uygulanmakta bulunan mevzuatın tatbikına devam olunur.

(Hükümetin 4 ncü geçici maddesi geçici 4 ncü madde olarak kabul edilmiştir.)

Denizyolları memurlarının muvakkaten istihdamları

GEÇİCİ MADDE 5. — Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğünün Bankanın kesin kuruluş tarihindeki kadrolarında çalışmakta olanların bu tarihten itibaren (3) ayı geçmemek üzere istihdamlarına devam olunabilir. Ancak bu suretle istihdam, bu gibiler hakkında geçici altıncı madde hükümlerinin tatbikına mâni değildir.

Devlet Denizyolları ve Limanları işletme Genel Müdürlüğü memurlarının durumu

GEÇİCİ MADDE — Banka ve kuracağı ortaklıklar kadrolarına alınmayan personelden memur olanlara beher hizmet senesi için son aldıkları ücretin bir aylığı nispetinde ve müstahdem olanlara da yarım aylığı nispetinde bir tazminat, tasfiye hesabına geçirilmek kaydıyla banka tarafından defaten ödenir.

Ancak bunlardan emeklilik hakkını kazanmış olanlara tazminat verilmez.

Tazminata esas olacak hizmet yıllarının hesabında (6) ay ve daha fazla kesirler seneye iblâğ olunur, (6) aydan aşağı kesirler nazara alınmaz.

KIRKINCI MADDE — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

(Hükümetin 42 nci maddesi 40 ncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.)

KIRK BİRİNCİ MADDE — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

(Hükümetin 43 ncü maddesi 41 ncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.)

